

**ACADEMIA RERUM CIVILIU – VYSOKÁ ŠKOLA
POLITICKÝCH A SPOLEČENSKÝCH VĚD, s.r.o. V KUTNÉ HOŘE**

**HNUTÍ ANO 2011 V INSTITUCÍCH ČESKÉHO
POLITICKÉHO SYSTÉMU**

Bakalářská práce

Martin Rubeš

Imatrikulační ročník 2013

Kombinované studium

Vedoucí práce: Doc. PhDr. Vladimír Srb, Ph.D. Kutná Hora 2016

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou bakalářskou práci *Hnutí ANO 2011 v institucích českého politického systému* zpracoval samostatně, všechny citované zdroje v textu řádně označil a veškerou použitou literaturu a další podkladové materiály uvedl v seznamu literatury. Prohlašuji, že práce nebyla v předkládaném znění využita k získání jiného titulu. Souhlasím s tím, aby tato práce byla zpřístupněna a případně využita pro studijní účely v souladu s autorským právem.

V Kutné Hoře, dne 28. dubna 2016

podpis diplomanta

Poděkování:

Chtěl bych tímto uctivě poděkovat Doc. PhDr. Vladimíru Srbovi, Ph.D., vedoucímu bakalářské práce za profesionální odbornou pomoc a metodické vedení, jakožto i skvělý lidský přístup při vypracování diplomové práce.

Věnování:

Tuto bakalářskou práci bych rád věnoval památce paní Anny Veverkové, první člence vedení Hnutí ANO.

ABSTRACT

This topic was chosen as a complete factual depiction primarily of the inner-party activities and genesis of the Political Movement ANO, 2011. At the same time the ambition of the work was to assign ANO 2011 into the system of political parties in the Czech Republic.

Therefore the objective of this work is to try unbiased, factual and detailed description of the internal activities, convention and internal communication within this designated frame, in the context of the historical background of the development and comparison of the individual systems, thus their differences, and in many cases even on the contrary often very surprising context, with the use of political theories of European leading modern authors of science policy and related disciplines.

Added value of this bachelor's thesis is meant to bring mainly presentation of the detailed view of the action of the internal structure of the movement and the background of its practical functioning.

The result of this bachelor's thesis should be with the aid and use of scientific literature, submitted facts, documents and the evidence of an objective assessment and evaluation of the functioning and contribution, possibly even negative aspects of Political Movement ANO 2011 since its inception up to the present, primarily, therefore, as it has already been pointed out from the perspective of the intraparty structure and the member base.

The work is generally structured into theoretical and practical parts. The content of two chapters in the theoretical part is concentrated on the basis of the study and carried out the conclusions from the related literature concerning the theories and the system of political parties, as well as their comparison.

To develop the practical part of the bachelor's thesis there was used the method of "Case studies" – Movement ANO, which is divided into three chapters.

The objective of this bachelor's thesis should be an overall evaluation and assessment of the up to now rather latent side of activities of the Movement ANO, therefore, the functioning of its inner-party structure, the interrelated communication centers and subordinate components (mainly regional and local organizations) and last but not least, working with the membership base.

It is all in the context of the maximum possible extent, maintaining an objective description of the facts and veracity, depiction of the genesis and current state of the movement, with the subsequent prediction of the future outlook of the Movement ANO.

OBSAH

ÚVOD	str. 7
TEORETICKÁ ČÁST - VZNIK A TEORIE POLITICKÝCH STRAN; Hnutí ANO V KONTEXTU HISTORIE A TEORIÍ STRANICKÝCH POLITICKÝCH SYSTÉMŮ	
1 POČÁTKY SYSTÉMŮ POLITICKÝCH STRAN; TEORIE POLITICKÝCH STRAN	str. 9
1.1 První politické strany vzniklé na našem území, v Evropě a USA	str. 9
1.2 Aspekt důležitosti vlastnictví periodik	str. 9
1.3 Definice kritérií původu, dělení a fungování politických stran v evropském měřítku	str. 10
1.4 Politická strana; politické hnutí	str. 11
1.5 Ohraničení a základní rysy Strany kartelového typu	str. 13
2. SPOLEČNÉ HISTORICKÉ ZNAKY POLITICKÝCH Hnutí, HISTORICKÁ KOMPARACE S Hnutí ANO	str. 14
2.1 Typické rysy a historické společné znaky politických hnutí	str. 14
2.2 Hnutí ANO v souvislostech novodobé historie	str. 15
2.3 Politické strany a hnutí podobající se Hnutí ANO	str. 16
PRAKTICKÁ ČÁST - PŘÍPADOVÁ STUDIE POLITICKÉHO Hnutí ANO 2011	
1. POHNUTKY VEDOUcí K ZALOŽENí ANO 2011 A POČÁTKY JEHO PŮSOBENí	str. 19
1.1 Výzva Andreje Babiše	str. 19
1.2 Základní idee hnutí a jejich deklarace; spontánní reakce občanů	str. 21
1.3 Založení a počátek fungování Občanského sdružení ANO 2011; úvodní osobnosti sdružení; způsoby akvizice členů a sympatizantů; prvotní utváření vnitřní struktury sdružení	str. 22

2.	GENEZE A STĚŽEJNÍ MILNÍKY Hnutí ANO	str. 25
2.1	Transformace Občanského sdružení ANO 2011 do Politického hnutí ANO 2011; ustavující sněmy; první dva sněmy celostátní	str. 25
2.2	Činnost a úkoly Oblastních organizací hnutí, předvolební kampaň a doplňovací volby do Senátu říjen 2012	str. 28
2.3	Situace uvnitř hnutí na počátku roku 2013; předčasné volby do poslanecké sněmovny 2013; volby do Evropského parlamentu 2014	str. 29
2.4	Vnitrostranické dění po úspěchu v parlamentních volbách; volby do místních zastupitelstev na podzim 2014; třetí celostátní sněm Hnutí ANO 2015	str. 33
3.	REÁLNÉ FUNGOVÁNÍ Hnutí ANO V PRAXI	str. 36
3.1	Instituce Hnutí ANO	str. 36
3.2	Programy Hnutí ANO	str. 36
3.3	Pozice Hnutí ANO v rámci politického spektra ČR; jeho tolerance a akceptace různých názorových proudů	str. 37
3.4	Paralela Hnutí ANO s fungováním vnitrostranického systému politických stran v USA	str. 38
3.5	Využívané komunikační zdroje a možnosti hnutí směrem k členské základně	str. 39
3.6	Přijímání nových členů; vylučování členů; fungování Rozhodčí a smírčí komise hnutí	str. 40
3.7	Plošně užívaná komunikační „taktika vymlčování“	str. 42
3.8	Současná situace a fungování vnitřní struktury hnutí (stav duben 2016)	str. 43
3.9	Rétorika, propaganda a PR Hnutí ANO ze strany Andreje Babiše	str. 44
3.10	Personální výběr AB; nejbližší lidé AB	str. 45
	ZÁVĚR	str. 46

SEZNAM ZKRATEK

ANO, Hnutí ANO, hnutí.....Hnutí ANO 2011

AB.....Andrej Babiš

EP.....Evropský parlament

Oblast, oblastní organizace....oblastní (okresní organizace) Hnutí ANO

RASK.....Rozhodčí a smírčí komise

OF.....Občanské fórum

VV.....Věci veřejné

Úsvit.....Úsvit přímé demokracie Tomio Okamury

ČSSD.....Česká strana sociálně demokratická

KDU-ČSL.....Křesťanská a demokratická unie – Československá strana
.....lidová

ÚVOD

Tématem předkládané bakalářské práce je především komplexní popis fungování a milníků Politického hnutí ANO 2011, stejně jako jeho zařazení do systému politických stran v České republice. ANO 2011 je zde hodnoceno a popisováno především z pohledu geneze a činnosti jeho vnitrostranické působnosti, kdy se má za to, že činnost tohoto hnutí ve vrcholných orgánech státní správy, tedy činnost vně tohoto politického hnutí je laické i odborné veřejnosti dostatečně známa. Naopak rozebrání aspektu vnitrostranického fungování ANO může napomoci lépe poznat toto hnutí i z této strany.

Přesvědčivou pohnutkou, která mě vedla k poměrně jednoznačnému rozhodnutí zvolit si uvedené téma práce je primárně má osobní, velmi pestrá a detailní zkušenost z činnosti v Hnutí ANO 2011 co by jeho zakládajícího člena a funkcionáře oblastní organizace, stejně jako například i má kandidatura v kandidátní listině za ANO 2011 pro Středočeský kraj v předčasných volbách do Dolní sněmovny Parlamentu ČR v roce 2013.¹ Lze konstatovat, že z tohoto úhlu pohledu je žádoucí zachování si zdravého odstupu a držení se objektivní roviny práce, prosté subjektivního zaujetí a nutnosti střízlivého hodnocení v převážné míře osobní účastí nabitých poznatků a zkušeností, kdy jsem byl přítomen sněmům oblastních a krajských organizací, jednáním v kancelářích poslanecké sněmovny a sídle hnutí. Aktivně jsem se účastnil mnoha předvolebních mítinků a dalších akcí, stejně jako bilaterálních i multilaterálních jednání s vrcholnými představiteli hnutí, včetně jeho předsedy Andreje Babiše. Ambicí práce je se zde v rámci dané problematiky o objektivní, pravdivé, detailní a široce pojaté politologické vykreslení, především tedy již shora zmíněného vnitrostranického dění v hnutí od prvopočátku do současnosti, s následnou predikcí výhledu do budoucna pokusit.

Cílem zpracování tématu do bakalářské práce je souvisle a v zasazení do historických souvislostí vývoje a komparace jednotlivých systémů a teorií politických stran nastínit praktické fungování Hnutí ANO, co by velmi mladého, svým způsobem dosti originálního a nepochybně dosud stále ještě politicky neukotveného stranického subjektu. Práce umožní zejména detailnější nahlédnutí do dění ve vnitřní struktuře

¹ <http://www.anobudelip.cz/file/edee/ke-stazeni/kandidati/stredocesky-kraj-1.pdf> (on-line text, 13. 4. 2016)

hnutí, do činnosti a pozadí krajských, oblastních a místních organizací, jakožto i do liniově nadřízených stranických a výkonných centrálních orgánů a komisí, zdejších vztahů a způsobů komunikace. Téma reálného fungování vnitrostranické struktury Hnutí ANO nebylo dosud z pohledu právě vnitrostranické struktury navenek takto komplexně komentováno. Tato práce tedy tuto vizi má.

Na počátku lze tedy zformulovat následující základní otázky:

1. Jaký byl důvod k založení ANO 2011, v podobě zcela nového politického subjektu
2. Geneze hnutí a jeho stěžejní milníky
3. Jaké je místo hnutí v systému politických stran České republiky, tedy v rámci stávajícího a historicky do značné míry determinovaného politického spektra
4. Lze ANO porovnat s jinými obdobnými, v nedávné době nově vzniklými stranami a hnutími

Bezpochyby zajímavé může být i povšimnutí si v určitých aspektech podobnosti v praktickém fungování Hnutí ANO s fungováním politického systému a zvyklostí politických stran ve Spojených státech amerických. Výsledkem této bakalářské práce by mělo být za pomoci a využití odborné literatury, předložených fakt, dokumentů a svědectví, stejně jako osobní zkušenosti a poznatků objektivní posouzení a zhodnocení fungování a přínosu, eventuálně i negativ Politického hnutí ANO 2011 od jeho vzniku do současnosti, primárně tedy z pohledu vnitrostranické struktury a členské základny.

Práce je obecně strukturována do části teoretické a praktické. Obsahem dvou kapitol v teoretické části je na základě studia a uskutečněných závěrů ze související literatury pojednání o teoriích a systému politických stran, stejně jako komparace a zasazení Hnutí ANO do historicko - teoretických kontextů.

K vypracování praktické části bakalářské práce bylo použito metody „Případové studie“ - Hnutí ANO, která je dělena do třech kapitol.

Využitelnost práce spatřuji především v jejím přispění a rozšíření soudobých poznatků ohledně fungování existujících a v literatuře dostupných systémů politických stran, s vykreslením právě tohoto nového, politicky neukotveného subjektu.

TEORETICKÁ ČÁST - VZNIK A TEORIE POLITICKÝCH STRAN; Hnutí ANO V KONTEXTU HISTORIE A TEORIÍ STRANICKÝCH POLITICKÝCH SYSTÉMŮ

1 POČÁTKY SYSTÉMŮ POLITICKÝCH STRAN; TEORIE POLITICKÝCH STRAN

1.1 První politické strany vzniklé na našem území, v Evropě a USA

O vytváření prvních politických stran na našem území je hovořeno s počátkem 60. let 19. století. Velmi patrné zde bylo zpětné ovlivnění událostmi a osobnostmi kolem revolučních let 1848 - 1849. Byla to především Národní strana, konstituovaná v roce 1860, kde byli soustředěni významní čeští politici té doby. Další významnou politickou stranu této doby dále reprezentovala Německá liberální strana a také dvě typické honorační strany, zastupující především zájmy šlechty, tedy Strana konzervativního velkostatku a Strana ústavověrného velkostatku. Za první skutečně moderní politickou stranu masového typu je u nás možno považovat v roce 1878 na Břevnovském sjezdu ustanovenou Sociálně demokratickou stranu dělnickou v Rakousku.

Ve Spojených státech amerických hovoříme o vzniku prvních klasických politických stran od roku 1928. Na evropském kontinentu pak nejprve ve Velké Británii a to v letech reform, tedy mezi roky 1832 a 1867 a následně ve Francii po (celoevropsky) revolučním roce 1848.

1.2 Aspekt důležitosti vlastnictví periodik

Zajímavým fenoménem komparace stranických zvyklostí a priorit druhé poloviny 19. století se soudobým Hnutím ANO je beze sporu pro činnost politické strany významný aspekt existence a fungování stranického tisku a především otázka jeho vlastnictví. Již tehdy si vedoucí představitelé politických stran dobře uvědomovali strategický význam stranického tisku, a proto se často stávali hlavními akcionáři nebo současně taktéž stanuli v čele exekutivních orgánů daného periodika. Tento fakt se týkal především stran honoračních.

Stejně tak i dnes má význam tisku a jeho vliv na občany – potencionální voliče svůj nezastupitelný význam. V dnešní době však význam stranického tisku ustupuje do pozadí. Hlavní důležitost je dnes přikládána masovým médiím, včetně tištěných a jejich internetovým mutacím. Proto jsou vyvolávány diskuze a dohady o koupi mimo jiné nejčtenějších deníků u nás (stejně jako deníků s jedním z nejvyšších tištěných nákladů) - Mladé fronty Dnes a Lidových novin, stejně jako jejich internetových ekvivalentů ze strany miliardáře, Ministra financí a Prvního místopředsedy vlády České republiky a v jedné osobě zároveň i předsedy Hnutí ANO Andreje Babiše. Spory jsou vedeny ve směru možného ohrožení objektivitu v těchto médiích uváděných informací Koupi uvedených deníků, ještě před volbami do poslanecké sněmovny v roce 2013 předcházelo ze strany Andreje Babiše založení a vznik vlastního, zcela nového týdeníku „5 plus 2“.

1.3 Definice kritérií původu, dělení a fungování politických stran v evropském měřítku

„Joseph La Palombava a Myron Weiner založili svou dnes klasickou definici politických stran na čtyřech kritériích:

- 1. Trvalá organizace, tj. organizace, která pravděpodobně přežije své současné vůdce*
- 2. Dobře zařízená a zjevně trvalá místní organizace, udržující pravidelné a rozmanité vztahy na celostátním měřítku*
- 3. Rozhodná vůle celostátních a místních vůdců organizace dosáhnout a vykonávat moc, ať už sami nebo s jinými, a nikoli pouze moc ovlivňovat*
- 4. Snaha vyhledávat lidovou podporu ve volbách nebo jiným způsobem²*

Zde již také nelze hovořit o nějakém prosazování ideálů a ideologických myšlenek.³

Jeden z otců zakladatelů klasifikace a typologizace stranických politických systémů Mauric Duverger pojednává o původu a vzniku stran, spojeného s rozmachem parlamentarismu a logicky i uzákoněním všeobecného volebního práva (zejména rozvoj

La Palombava, J – Weiner M.: *The Origin nad Development of Political Parties*, in: *Political Parties nad Political Development*, Princeton 1966, s. 6, in: Novák, M.. *Systémy politických stran: úvod do jejich srovnávacího studia*, s. 22

³ Novák, M.. *Systémy politických stran: úvod do jejich srovnávacího studia*, s. 22

stran masových). Jeho přístup je tedy z tohoto pohledu institucionalizovaný. Původ stran Duverger dělí na:

- volební a parlamentní
- mimoparlamentní a mimovolební (např. odbory, průmyslové a obchodní instituce, bankovní ústavy, církve a sekty, ilegální skupiny apod.)

Strany původem mimoparlamentní Duverger klasifikuje jako obecně centralizovanější, neboť jejich počátek je u vrcholu strany.⁴

Duverger zobecňuje původ stran do příměru „nesení si pečete“ svého stranického zrodu po celou dobu jejího fungování.

Jeho další, nepochybně velmi zajímavou klasifikací stran jejich dělení na:

- strany mas a
- strany kádrů.

Ve vztahu k našemu dotčenému tématu, tedy Hnutí ANO 2011 je více než smysluplné citovat Duvergerovo hodnocení strany kádrů:

„Straně kádrů jde o to, shromáždit význačné osobnosti, připravit volby a udržovat kontakt s kandidáty. Zajímají je především osobnosti trojího druhu: v první řadě vlivné osobnosti, jejichž jméno, prestiž nebo charisma získají kandidátu hlasy, dále pak specialisté schopní zorganizovat volební kampaň a konečně mecenáši“. Dále dodává, že u těchto stran kádrů je zbytečné se ptát po exaktním množství členů...⁵

1.4 Politická strana; politické hnutí

„V moderních demokraciích (především po evropských zkušenostech s diktaturami 20. století, jež se vyznačovaly mj. prorůstáním se státním aparátem), jsou politické strany nahlíženy jako autonomní instituce oddělené od státu. Demokratický parlamentarismus je však existencí a soutěží stran podmíněn.“⁶

Samotný pojem Politické strany je formulován mnoha významnými teoretiky za přispění různých definic. Tak například Raymond Aron definoval strany následujícím způsobem: *„Strany jsou víceméně organizovaná dobrovolná seskupení, která vyvíjejí víceméně stálou činnost a ve jménu jistého pojetí obecného společenského zájmu se*

⁴ Novák, M.. *Systémy politických stran: úvod do jejich srovnávacího studia*, s. 24

⁵ Novák, M.. *Systémy politických stran: úvod do jejich srovnávacího studia*, s. 31

⁶ Outlý, J.: *Strany a stát, volby a finance*, s. 10

ucházejí o to, aby sami nebo v koalici převzaly funkce vlády“.⁷ Další pohled na strany a jejich interakce přináší a z jiného hlediska hodnotí politické strany Giovanni Sartori a to z pohledu nejdůležitějšího zprostředkujícího prvku, propojujícího společnost na straně jedné a vládu na straně druhé.⁸ Na vzájemnou interakci stran Sartori nahlíží jako na proces vzájemného působení, který můžeme mechanicky hodnotit z pohledu procesu výnosů a výzev, kterými lze do určité míry zargumentovat vždy odlišný výkon daného typu systému politických stran.⁹ I Giovanni Sartori přichází s pojmenováním politické strany, kterou definuje následovně: „*Strana je jakákoli politická skupina identifikovaná pomocí oficiálního názvu, která se představuje ve volbách a je schopna umístit své kandidáty prostřednictvím voleb (svobodných nebo ne) do veřejných úřadů.*“¹⁰

Především v dnešní době je rozdíl mezi politickou stranou a politickým hnutím z praktického a zejména i právního hlediska v podstatě marginální. Lze konstatovat, že zřejmě jedinou hmatatelnější odlišností politického hnutí oproti politické straně může být jeho ne zcela jasná programatorická profilace. S tím také do značné míry koresponduje programatika ANO. Politická hnutí historicky většinou také zpravidla vznikají jako hnutí spontánně - protestní, vymezující se právě proti dosavadním, tradičním stranám politickým. Nicméně do protipólu novátorských aktivit dává Giovanni Sartori jakousi reflexi k vnímání a uvědomování si zkušenosti z minulosti, tedy z jakýchsi politických základů, kdy říká: „*Můžeme vznést otázku: Jaká je v současnosti relevance předchůdců? Proč se vracet k počátkům? Odpověď je, že minulost je původní mapou, plánem základů. Během času budova roste a základy jsou zakryty. Proto je dobré se čas od času podívat na původní plán.*“¹¹

Nicméně jak tuto problematiku sumarizuje Sartori – bez účasti stran a jejich stranických systémů se demokracie v tuto chvíli obejít nedokáže.¹²

⁷ Novák, M.: *Systémy politických stran: úvod do jejich srovnávacího studia*, s. 22

⁸ srov. Sartori, G.: *Strany a stranické systémy*, s. 7

⁹ srov. Sartori, G.: *Strany a stranické systémy*, s. 7

¹⁰ Sartori, G.: *Strany a stranické systémy*, s. 72

¹¹ Sartori, G.: *Strany a stranické systémy*, s. 43

¹² srov. Sartori, G.: *Strany a stranické systémy*, s. 13

1.5 Ohraničení a základní rysy Strany kartelového typu

Dle typologie předních politologů P. Maira a R. Katze¹³ je stanovena vývojová řada jednotlivých typů stran jako: elitní – masová – univerzální (tedy i u nás též známa jako „catch all party“) – strana kartelu neboli strana kartelového typu. S příchodem uvedené strany typu „catch all“, tedy jinak též řečeno univerzálním typem strany po druhé světové válce nastává období postupného odklonu stran od občanské společnosti při současném přimykání se stran směrem ke státu.¹⁴ Tento popsany příklon a odklon je taktéž typický pro „stranu kartelu“. Pro stranu kartelového typu je jedním z profilujících a významných rysů také pokles významu úzkého napojení na členskou základnu a registrované sympatizanty. Pohled strany kartelového typu na vnitrostranickou strukturu jde mnohdy až tak daleko, že organizované členy a vnitřní strukturu strany jako celek a eventuální těsné napojení na voličstvo hodnotí pro sebe samou dokonce jako přítěž. Rozdíly mezi členy strany a potencionálními voliči, se u Strany kartelového typu v podstatě eliminují. Dochází tedy také jinými slovy k atomizaci členské základny. Ze strany členské základny v takové situaci téměř zcela absentuje schopnost ovlivňovat a zasahovat do stranického řízení. Tzn., že tato strana při takovéto úmyslné ztrátě svých „vnitřních zdrojů“ (jako je chod stranické organizace, vedení volební kampaně apod.) tyto substituují za „zdroje vnější“, ve formě dotací od státu a např. možnosti prezentace v masmédiích. Cílem je konečné upevnění pozic ve stávajícím politickém a stranickém systému.¹⁵ „*V rámci stratarchie si však dominantní pozice určuje stranické vedení, které určuje taktiku a strategii činnosti stran. Čím více se politika profesionalizuje, tím více se do čela stranické politiky prosazují manažeři a experti na sdělovací prostředky. Strana se začíná profilovat spíše jako společenství profesionálů, než sdružení občanů*“. „*Voliči již nevolí tolik podle své sociální identity, ale dávají podmíněnou podporu té které straně v závislosti na její schopnosti řešit celospolečenské problémy*“. „*Volební kampaň se točí – kolem široce přijatelných řešení*.“¹⁶ Strany takto popsaných proměnných jsou pak označovány jako „anti-establishment parties. V uvedeném článku v Politologickém časopisu z roku 1996 se autor Michal Klíma mimo jiné čtenáře

¹³ srov. Mair, P. – Katz, R.: *Changing Models of Party Organization and Party Democracy: The Emergence of the Cartel Party*“, Party Politics, vol. 1, no. 2, 1973, s. 5 – 28., in: Klíma, M.: „*Strana kartelového typu*“, Politologický časopis, č. 1, 1996, s. 4

¹⁴ srov. Klíma, M.: „*Strana kartelového typu*“, Politologický časopis, č. 1, 1996, s. 4

¹⁵ srov. Klíma, M.: „*Strana kartelového typu*“, Politologický časopis, č. 1, 1996, s. 5

¹⁶ Klíma, M.: „*Strana kartelového typu*“, Politologický časopis, č. 1, 1996, s. 6

dotazuje – vede ho k zamyšlení, zda je v České republice vznik a existence takto definované a popsané Strany kartelu ve výhledu možná a představitelná.

Dnes se již lze domnívat, že tato existence je více než reálná. Dle převažujícího počtu shodně definovaných znaků ji Politické hnutí ANO 2011 takto naplňuje téměř beze zbytku.

2. SPOLEČNÉ HISTORICKÉ ZNAKY POLITICKÝCH Hnutí, HISTORICKÁ KOMPARACE S Hnutím ANO

2.1 Typické rysy a historické společné znaky politických hnutí

Politická hnutí v obecné rovině, jak již ze samotného slova vyplývá, vznikají z konkrétního, velmi často spontánního, revolučně orientovaného popudu širší občanské veřejnosti, která se sjednocuje a organizuje z důvodu určité, převážně dlouhodobější nespokojenosti se stávající situací, kterou si klade za cíl zásadnějším způsobem řešit. V případě úžeji tématiko – společensky vymezeného záměru hnutí (např. Hnutí DUHA – tematika ekologie, životní prostředí) se taková skupina lidí vymezuje vůči danému tématu, na něž má shodný nebo obdobný, zásadní názor. V případě revolučních hnutí jsou tyto ve svých počátcích početně omezená na nemnoho veřejně se projevujících, protestujících jedinců. Pokud to společenské poměry a situace dovolí, takovéto hnutí přerůstá v hnutí mas, které již mají sílu přetvářet dějinné události. Pro takováto spontánně vzniklá hnutí jsou typické čtyři po sobě jdoucí fáze: „euforie, rozkol, jakobínství a chaos.“¹⁷ Na základě historických zkušeností po poslední fázi - chaosu v zásadě kontinuálně dochází k rozmělnění, či transformaci hnutí v klasickou politickou stranu či více stran. Z pohledu našeho zadaného tématu se tedy aktuální vnitrostraničká fáze Hnutí ANO z titulu předchozí použité pojmové terminologie může objektivně nacházet ve fázi končícího jakobínství a zvolna počínajícího chaosu.

Co můžeme taktéž v zobecňující rovině pro nová, netradiční hnutí označit jako shrnující faktor je skutečnost, že se dané hnutí musí vždy zákonitě dostat do fáze, (většinou až s určitým odstupem doby po převzetí moci a odpovědnosti), kdy již nelze do nekonečna opakovat a zdůrazňovat nutnou revizi a nápravu věcí minulých, ale je třeba občanské a odborné veřejnosti předložit – nabídnout vlastní návrh ucelené

koncepce k vyřešení daného problému, či ministerské odpovědnostní kapitoly. V tomto případě následně dochází v hnutí k vnitřním názorovým polarizacím, které zpravidla vedou, jak již výše uvedeno k vykrytalizování, odštěpení se opět v klasické, tradiční politické strany.¹⁸ Jako zástupný příklad takovéto následné fragmentace poslouží rozštěpení hnutí OF na Občanskou demokratickou stranu a Občanské hnutí v roce 1991. Je tedy důvodné se domnívat, že obdobným vývojem, ovšem v tuto chvíli (a to nejen vzhledem k jeho stále - dlouhodobě vysokým volebním preferencím) ještě s ne zcela předpovědatelným časovým horizontem si projde i Hnutí ANO.

2.2 Hnutí ANO v souvislostech novodobé historie

Úvod této podkapitoly lze v rámci dané problematiky zobecnit definicí prof. Miroslava Nováka: „*To, jak se vybírají ti, kteří vládou a způsob, jakým vykonávají moc, nám odhaluje lidský nebo nelidský ráz celého společenského systému.*“¹⁹

V novodobých historických souvislostech je nepochybně velmi zajímavé srovnání dominujících předvolebních sloganů a vlastně i dlouhodoběji používaných PR – na jedné straně sametově-revolučního Občanského fóra (volby do České národní rady, Sněmovny lidu a Sněmovny národů Federálního shromáždění v roce 1990) a na straně druhé Politického hnutí ANO (předčasné volby do dolní sněmovny parlamentu v roce 2013). Tedy porovnáván zde může být konkrétní slogan OF: „*Strany jsou pro straníky, Občanské fórum je pro všechny*“ a naproti tomu heslo ANO: „*Nejsme jako politici, makáme*“. Z uvedených předvolebních hesel je i po mnoha letech zřejmý společný jmenovatel, a sice – odlišit se od ostatních, tedy „tradičních“ politických stran a přesvědčit voliče, že až nyní, v tuto chvíli přichází ten nový, pravý, poctivý a vše napravující politický subjekt, který je otevřen široké občanské společnosti a který je připraven reflektovat její aktuální potřeby. Pro obě hnutí nepochybně také společně platí zásadní fakt, že obyčejní lidé, kteří u OF nebo ANO stáli od samého začátku a pro vzornou ideu a její implementaci v praxi aktivně strávili mnoho hodin svého volného času se k pozdějšímu ovlivnění vlastní činnosti již mocensky fungujícího politického subjektu vůbec (a to z žádného pohledu) nedostali. Přednost dostaly osobní kontakty

¹⁸ srov. Novák, M.: *Systémy politických stran: úvod do jejich srovnávacího studia*, s. 20

¹⁹ Novák, M.: *Systémy politických stran: úvod do jejich srovnávacího studia*, s. 14

leaderů volebních kandidátek, popřípadě veřejně známé osobnosti. Nicméně složitost těchto popsaných skutečností a vztahů je jistě širší, než takto stručná, avšak podstatu vypovídající realita. Stejným sjednocujícím prvkem pro obě uvedená hnutí je beze sporu také zneužití proklamovaných myšlenek ze strany kariéristů a ostřílených politických matadorů, kteří s chladným racionálním kalkulem obě hnutí ve své době využili jako svého výtahu k moci. Tyto společné znaky bychom jistě našli i při bližší analýze dalších historických revolučních událostí, jako byla například Velká francouzská revoluce v letech 1789 až 1799 a další.

Za další, velmi zajímavý komparativní prvek mezi OF a Hnutím ANO a zároveň současně za novodobý zástupný příklad poněkud složitější aplikace Duvergerových kritérií fungování politických stran v praxi můžeme považovat řídicí a rozhodovací procesy v Občanském fóru, v době jeho fungování. Koordinační centrum OF, tedy v podstatě jeho mocenský, vrcholný výkonný orgán rozhodovalo o většině záležitostí autonomně, při minimálním kontaktu a konzultační rovině s Občanskými fóry na místní úrovni. Zde lze tedy hovořit o důsledku mimovolebního a mimoparlamentního vzniku OF při obecně platné přímé úměře mimoparlamentního původu a tomu úměrné vyšší centralizaci.²⁰ Stejně tak (jak již psáno i v jiných kapitolách této práce) – i v Hnutí ANO prakticky od níže uvedené transformace z občanského sdružení do politického hnutí lze hovořit o rapidně sestupném, marginálním substranickém vlivu, tedy zejména místních, oblastních, ale i krajských organizací Hnutí ANO na podstatné dění a vývoj hnutí. Rozhodovací a programově – ideový proces, stejně jako např. níže popisované sestavování předních míst na kandidátních volebních listinách zabezpečovalo a zabezpečuje i v současné době výhradně předsednictvo a výbor Hnutí ANO v čele s dominantním a konečným slovem předsedy Andreje Babiše. Na připomínky nižších vnitrostranických článků cíleně nebyl a není brán zřetel. O zpětné vazbě z centra směrem na podřízené nižší vnitrostranické organizace nelze hovořit v žádném případě.

2.3 Politické strany a hnutí podobající se Hnutí ANO

Politická strana Věci veřejné (VV), byla součástí vládní koalice v letech 2010 – 2012 ve vládě premiéra Petra Nečase. Stejně jako Hnutí ANO oslovovaly i VV primárně občany nespokojené s dosavadním politicko-hospodářským vývojem v České

²⁰ srov. Novák, M.. *Systémy politických stran: úvod do jejich srovnávacího studia*, s. 30

republice. Jako inovativní, pro potencionální voliče a příznivce přitažlivý a kreativní prvek je možno hodnotit její systém přímé demokracie formou internetové participace a hlasování prostřednictvím registrovaných příznivců VV, vyjadřujících se formou internetových referend k jednotlivým stranou vyhlášeným tématům jejich stranické programatoriky. Podobné pro VV i ANO se takto jeví i počáteční dobrovolně – spontánní elán a nadšení jejich příznivců při agitaci ve volebních kampaních, v dobré víře radikálně změnit poměry v naší zemi k lepšímu. Typickým předvolebním sloganem byl především: „Boj s politickými dinosaury“, které chtěly VV nahradit a vyřadit z vlivu na ovládání mocenských struktur.²¹ Zatímco je však ANO hnutím jednoho muže, VV měli svého muže v pozadí (majitele bezpečnostní agentury ABL Víta Bártu) a zároveň vrcholovou tvář hnutí (investigativního novináře Radka Johna). Nepochybně novou, velmi zajímavou informací je údajná současná aktivní pomoc Víta Bártu jednomu ze dvou odštěpků Úsvitu přímé demokracie, tedy Úsvitu národní koalice, který ve spojení s Blokem proti islámu, s kterým se snaží fúzovat do jedné strany a má v úmyslu společně kandidovat do letošních krajských voleb. Informaci o zapojení Víta Bártu do předvolební kampaně na krajské volby potvrdil médiím i lídr Bloku proti islámu Martin Konvička.

Politické hnutí Úsvit přímé demokracie Tomio Okamury uspělo v parlamentních volbách v roce 2013 především svým prosazováním prvku přímé demokracie, stejně jako specifickým politickým charismatem jeho vůdčí osobnosti.. Přílišná dominance jeho lídra Tomio Okamury, v kontextu se zvolenou vnitrostranickou strategií nenabírání nových členů patrně způsobily poměrně nedlouho po jeho vzniku jeho rozštěpení na dva další subjekty s obdobnou programatorikou a tedy zacílením na potencionálního voliče. K obecné problematice a rizikům štěpení politických stran se také vyjadřuje Giovanni Sartori, kdy říká: „*Příliš mnoho výkyvů, štěpení nebo změn názvu se stává nevýhodou*“.²² Sartoriho postoj k historicky periodizujícímu odsuzování, ba odmítání „klasických“ politických stran je z jeho pohledu hodnocen jako napomáhání zdůvodnění požadavku přímé, bezstranické demokracie, které je možno v základních tezích

²¹ http://zpravy.idnes.cz/pryc-s-dinosaury-v-byznysu-pokracuji-v-boji-veci-verejne-pet-domaci.aspx?c=A100604_1396095_domaci_nos (on-line text, 13.4. 2016)

²² Sartori, G.: *Strany a stranické systémy*, s. 40

programatoriky zejména původního Úsvitu přímé demokracie Tomio Okamury spatřovat.²³

Z krátké geneze těchto dvou z určitého úhlu pohledu s Hnutím ANO srovnatelných nových, politicky zcela neukotvených subjektů lze do jisté míry sledovat a předpokládat další eventuální vývoj a politickou perspektivu ANO.

²³ srov. Sartori, G.: *Strany a stranické systémy*, s. 44

PRAKTICKÁ ČÁST - PŘÍPADOVÁ STUDIE POLITICKÉHO Hnutí ANO 2011

„Všeobecně slouží případová studie po metodické stránce k několika cílům. Na jedné straně testuje teorii, současně však může teorii vytvářet. V určitém smyslu slouží k identifikaci, k přesnějšímu určení předcházejících podmínek. Měla by současně tyto předcházející podmínky testovat, ověřovat a na tomto základě vysvětlovat případy, které mají skutečný, podstatný význam.“²⁴

„Soustředění se na jeden případ je určitou výhodou. Je tomu zvláště v situacích, kdy zdroje výzkumu jsou omezené.“²⁵

1. POHNUTKY VEDOUcí K ZALOŽENí ANO 2011 A POČÁTKY JEHO PŮSOBENí

1.1 Výzva Andreje Babiše

Prvotním dokumentem a impulzem k následnému založení Občanského sdružení a později Politického hnutí ANO 2011 byla „Výzva ANO 2011“²⁶ Andreje Babiše, která byla uveřejněna v druhé polovině roku 2011. Krátce k jejímu obsahu. Ve dvoustránkovém materiálu vyzývá Andrej Babiš své spoluobčany k zapojení se do jeho iniciativy ANO, tedy „Akce Nespokojených Občanů“. V úvodní části se Babiš krátce představuje z pozice úspěšného podnikatele, zaměstnavatele a plátce nemalých daní a odvodů do státního rozpočtu. Zároveň zde prezentuje pohnutky, které jej k této nové aktivitě vedly. V části druhé sumarizuje období od Sametové revoluce, tedy od konce roku 1989 do současnosti, které jako celek označuje za období permanentního rozkrádání státního majetku a období všude přítomné korupce. Jako jedinou cestu vedoucí ke změně vidí založení nového politického subjektu, který uspěje v řádných parlamentních volbách v roce 2014. Demonstrace, (např. v době vládnutí Nečasovy vlády opakovaně pořádané mnohatisícové demonstrace odborářů, které proběhly v Hlavním městě Praze) jako prostředek ke změně věcí veřejných hodnotí Babiš jako

²⁴ Škaloud, J.: *Metodologie politické vědy*, s. 12

²⁵ Škaloud, J.: *Metodologie politické vědy*, s. 15

²⁶ <http://www.anobudelip.cz/file/edee/ke-stazeni/ostatni/ano-vyzva-ano.pdf> (on-line text, 15. 3. 2016)

neúčinné a nic neřešící s tím, že je politici vládní garnitury neberou v potaz. Následuje oddíl, věnující se aktuální hospodářské situaci České republiky a prosperitě za československé první republiky, kdy je v této souvislosti vyslovena naděje ohledně možnosti návratu k jejím tradicím a úrovni předválečné ekonomiky. Závěrečné dvě pasáže Výzvy dávají stručný návod k návratu k hospodářskému růstu a očištění společnosti od korupčního prostředí. Hlavní naději zde tedy Andrej Babiš spatřuje ve vítězství již shora uvedeného nově vybudovaného politického subjektu v následujících parlamentních volbách. Nové hnutí má být dle jeho slov složeno z nezávislých odborníků – slušných a schopných lidí, kteří ve svém oboru dosáhli hmatatelných, prokazatelných úspěchů. Právě tito lidé mají následně řídit stát ve vrcholných funkcích státní a veřejné správy. Stát chce Andrej Babiš ve své vizi řídit jako firmu (tedy podobně jako on jemu patřící koncern Agrofert). Zajímavá je zde v kontextu a konfrontaci s následnou realitou především Babišova věta: „...aby v budoucnu o zákonodárcích více rozhodovali občané a ne šéfové stran, kteří sestavují volební kandidátky.“²⁷ Tato formulace se v pozdějším reálu neukázala jako pravdivá a dodržená, právě naopak to byl právě paradoxně osobně Andrej Babiš, který na přední místa kandidátek, zejména v předčasných parlamentních volbách v roce 2013, dále ve volbách do Evropského parlamentu (leader ANO Pavel Telička) ale i v komunálních volbách 2014 (např. Adriana Krnáčová na post pražské primátorky a jiní) dosazoval osobnosti, které si sám vybral, aniž by tyto kandidáty dal s předstihem k jakékoli vnitrostranické diskusi, tedy k vyjádření a rozporování nebo odsouhlasení krajským, oblastním a místním organizacím Hnutí ANO, tedy členské základně hnutí.²⁸

²⁷<http://www.anobudeli.cz/file/edee/ke-stazeni/ostatni/ano-vyzva-ano.pdf> (on-line text, 15. 3. 2016)

²⁸<http://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Babis-je-kouzelnik-s-kraliky-Reflex-pise-o-komedii-s-hledanim-hvezd-pro-prazsky-komunal-325533> (on-line text, 13. 4. 2016)

1.2 Základní idey hnutí a jejich deklarace; spontánní reakce občanů

Jakkoli se může shora uvedená Výzva Andreje Babiše zdát populistická, je třeba konstatovat, že její jednoduše formulovaný a velmi aktuální obsah, zacílený na „prostého občana“, stejně jako její načasování se zcela nepochybně neminulo účinkem. K jejímu téměř okamžitému, spontánnímu účinku a ohlasu mezi občany nesporně přispělo Babišovo osobní charisma a jeho „lidové“ vystupování a prostému občanu blízký, byť ne vždy zcela spisovný projev.

Expanze hnutí však nebyla pochopitelně okamžitá, vše si žádalo svůj čas. Aktuální, tvrdé kritice ANO podrobilo v té době zejména úřadující pravicovou koaliční vládu premiéra Petra Nečase (Občanská demokratická strana, TOP 09, Věci veřejné), a to přesto, že tato vláda označovala sebe sama jako za „vládu rozpočtové odpovědnosti“. Kritika a odpovědnost za neutěšený stav v zemi však byla ze strany Andreje Babiše a jeho prvních spolupracovníků a věrných příznivců přičítána a adresována všem vládám po sametové revoluci beze zbytku. Na tuto notu samozřejmě prostý občan slyšel a reagoval. Lidé se začali o výzvu a její myšlenky zajímat a diskutovat o nich. Postupně se začali ve formě tzv. „sympatizantů“ k myšlence připojovat a ve svém okolí ji dále šířit a zaštiťovat. Pozvolna začali první Babišovi zapálení příznivci přesvědčovat své kolegy na pracovišti, známé v restauracích a na dalších místech o správnosti Babišovy cesty. Patrně největším problémem v těchto diskuzích bylo vyvracet protiargumenty oponentů o paralele s veskrze neúspěšným politickým projektem strany Věci veřejné. Vždyť právě mnoho z nich dalo svůj hlas a energii v předvolebním klání, v přesvědčení o změně věcí k lepšímu v předchozích parlamentních volbách straně Věci veřejné (a osobně jeho lídrovi, dřívějšímu úspěšnému a mezi lidmi velmi oblíbenému investigativnímu novináři Radku Johnovi). Tito lidé byli po této zkušenosti velmi zklamáni, frustrováni a plni nedůvěry k poměrně záhy se zrodivšímu, dalšímu neznámému, novému politickému subjektu. Mnoho kontroverzí vyvolávala a to z mnoha různých důvodů i osoba samozvaného lídra Občanského sdružení ANO Andreje Babiše. Těmi nejfrekventovanějšími oponenturami byla jeho údajná spolupráce s StB nebo ne zcela vyargumentovaný a doložený způsob nabití jeho mnohamiliardového majetku. Nicméně zástupy přesvědčených příznivců Andreje Babiše a jeho nového politického subjektu se začaly zvolna, ale přesvědčivě rozšiřovat. Marketing a propagace uplatňovaná v médiích v této počáteční době nepochybně nebyla pro ANO tím hlavním impulzem a důvodem k růstu popularity. Nejlepší

reklamou bylo pro nové sdružení osobní doporučení a agitace nových příznivců, kteří se do výzvy velmi aktivně a svou osobní angažovaností zapojili.

V tu dobu opravdu jen ti nejskalnější příznivci Andreje Babiše jen ve skrytu duše doufali ve volební úspěch, tedy alespoň překročení obligatorní 5% volební klauzule a obsazení alespoň několika křesel v dolní sněmovně parlamentu, tedy v blížících se parlamentních volbách. O novém politickém subjektu vědělo v tu dobu jen velmi málo občanů. ANO muselo ke svému po pravdě téměř fenomenálnímu úspěchu v předčasných parlamentních volbách v roce 2013 ujít ještě kus cesty.

1.3 Založení a počátek fungování Občanského sdružení ANO 2011; úvodní osobnosti sdružení; způsoby akvizice členů a sympatizantů; prvotní utváření vnitřní struktury sdružení

Úvodní právní subjektivitu získalo ANO jako občanské sdružení a to na podzim roku 2011. Prvními třemi osobnostmi nebo chceme-li tvářemi nového občanského sdružení se stali mimo iniciátora uvedené Výzvy Andreje Babiše dále Anna Veverková a Daniel Rubeš. Paní Anna Veverková pracovala v dřívějších dobách mimo jiné jako novinářka České televize a později jako tisková mluvčí vlády premiéra Vladimíra Špidly. Současně s aktivitami v Občanském sdružení ANO vykonávala v té době manažerskou pozici ve Všeobecné zdravotní pojišťovně. Po transformaci občanského sdružení v Politické hnutí ANO 2011 své aktivity ve vedení ANO ukončila. V roce 2013 paní Veverková tragicky zemřela při autohavárii. Daniel Rubeš je personálním ředitelem Babišova koncernu Agrofert a dále mimo jiné v současné době v rámci vnitrostranické struktury hnutí působí (po zvolení na celostátním sněmu Hnutí ANO v roce 2015) jako Předseda celostátní rozhodčí a smírčí komise hnutí.

K Výzvě Andreje Babiše se začalo postupně různou formou připojovat stále více občanů. Lidé, kteří projeví zájem se k výzvě připojit, podpořit ji, či se v ANO přímo aktivně angažovat, měli po vytvoření prvního webu www.ano2011.cz možnost oslovit hnutí jak mailem tak telefonicky, či se v příslušném menu internetového webu zaregistrovat ve statusu tzv. sympatizantů. Na počátku bylo v této webové sekci mimo jiné možno též zjistit - ověřit si, kdo se zde již zaregistroval spolu s jeho základními osobními údaji.

K tématu webu ANO je třeba v tomto bodě, v kontextu celé práce uvést, že do doby změny loga hnutí a tedy taktéž do remodelingu úvodní podoby webu tento obsahoval taktéž oddíl určený výhradně pro členy a sympatizanty. Zde se nacházely záležitosti a informace ohledně registrace, stejně jako novinky, termíny akcí apod. určené pouze pro členy a sympatizanty. Po spuštění zbrusu nových webových stránek www.anobudelip.cz toto menu pro členy definitivně (a pro mnohé členy z nepochopitelných důvodů) zmizelo a již se až do dnešních dnů na web ANO nevrátilo. Nejen z tohoto faktu lze více než usuzovat, že vedení hnutí a především předseda Andrej Babiš na aktivním přístupu a fungování, neřku-li ovlivňování podstatných milníků a rozhodnutí členskou základnou patrně nemá upřímný zájem. Nicméně o členské základně a pozdější kvalitě celkového fungování vnitrostranické struktury Hnutí ANO, bude podrobněji pojednáno níže.

Široká občanská veřejnost, která projevila zájem se do činnosti vznikajícího občanského hnutí aktivně zapojit, byla postupně oslovována prvními tzv. krajskými koordinátory (v každém kraji fungoval dle velikosti jeden nebo jako např. v případě Středočeského kraje dva), kteří vážné zájemce zvali na úvodní osobní jednání. Na těchto vstupních krátkých schůzkách společně rozebrali možnosti a formy konkrétní pomoci a zapojení se v nově se utvářející vnitrostranické struktuře ANO a dle profesní specializace též v nově vzniklých odborných komisích, které měly za úkol připravit budoucí programatoriku hnutí v intencích jednotlivých vládních ministerských kapitol. Zájemci na těchto vstupních jednáních obdrželi od koordinátorů sdružení základní informace o prioritách, cílech a aktuálním stavu příprav pro fungování Občanského sdružení ANO. V pozici celostátní „Koordinátorky struktury hnutí“ v té době na centrále ANO působila Jana Valinčičová, která schůzky v počátku fungování sdružení předjednávala, koordinovala a se zájemci se taktéž i osobně scházela, jako tomu bylo i v případě schůzky s autorem této bakalářské práce. Její další profilace, stejně jako příčinná souvislost ukončení činnosti v hnutí bude zmíněna později.

Postupně se takto začaly v rámci Občanského sdružení ANO 2011 utvářet první stínové expertní týmy, kopírující příslušné rezorty ministerstev a jimi spravované kapitoly. Následné pohovory se zájemci o členství či sympatizantství v ANO již převzali nově nominovaní (tedy ještě ne zvolení) předsedové oblastí (okresů) sdružení. Následovalo zakládání a ustavující sněmy krajských a oblastních organizací napříč celou Českou republikou.

Souběžně s utvářením vnitrostranické struktury ANO započal Andrej Babiš se svým týmem od března do června 2012 postupně po krajích objíždět celou republiku, kdy občanům na těchto mítincích poměrně trpělivě a podrobně vysvětloval důvod vzniku, cíle a ambice svého hnutí.

2. GENEZE A STĚŽEJNÍ MILNÍKY Hnutí ANO

2.1 Transformace Občanského sdružení ANO 2011 do Politického hnutí ANO 2011; ustavující sněmy; první dva sněmy celostátní

11. května roku 2012 bylo u Ministerstva vnitra zaregistrováno nové politické hnutí - „Politické hnutí ANO 2011“, které si dalo jako hlavní ambici uspět v řádných parlamentních volbách v roce 2014 a tím změnit vžité řízení státu a věci veřejné v České republice (forma občanského sdružení ANu možnost kandidatury ve volbách neumožňovala).

Zároveň je však nutno konstatovat, že květnem 2012 nekončí u ANO jen jeden právní status a začíná druhý. Obdobím okolo nové registrace hnutí u Ministerstva vnitra jako politického hnutí především pomalu de fakto končí i doba bezbřehých ideálů a téměř ideální pospolitosti bráno z pohledu vnitrostranického dění. Zvolna se začíná prosazovat vnitrostranické období kariérizmu, intrik a v rámci nově utvářených krajských a následně i oblastních organizací (konkrétně v rámci ustavujících krajských volebních sněmů), s tím spojené první osnování vnitřních skupin s odlišnými názory, ideály a praktikami. Jinými slovy nefalšovaný boj o moc, který profiluje každého politika, v jakékoli existující politické straně, či hnutí na světě. Tyto první a zároveň ne příliš korektně svedené boje o moc na některých ustavujících krajských sněmech přinesly do značné části členské základny velké překvapení, rozčarování a prvotní frustraci, spojenou s již částečným vystřízlivěním z počátečních ideálů a naděje ve změnu k lepšímu. Zejména pro ty členy, kteří byli svými oblastními organizacemi nominováni jako delegáti na tyto ustavující sněmy a byli tedy osobně přítomni se stali přímými svědky leckdy skutečně nechutných řečnických soubojů a osobních výpadů velmi tvrdých kalibrů při zde zaznivších projevech protikandidátů na předsednické a místopředsednické posty. Jako zástupný příklad je v tomto ohledu možno uvést průběh (a také co průběhu samotnému předcházelo) ustavujícího sněmu Středočeské krajské organizace Hnutí ANO, který se konal v 16. 2. 2013 v sídle hnutí, na pražském Chodově při osobním napadání ze strany jednoho z kandidátů na předsedu středočeské krajské organizace Milana Poura (Předseda oblastní organizace ANO Nymburk), který velmi nevybíravým způsobem, za použití velmi zákeřného a zejména patrně neověřeného osočení takto veřejně, před všemi delegáty dehonestoval svého

protikandidáta Františka Petrála (Předseda oblastní organizace ANO Mladá Moleslav). Průběhu celého tohoto sněmu jsem byl jako delegát nominovaný svou mateřskou oblastní organizací Praha – Východ přítomen osobně.

Celorepublikový ustavující sněm (tedy již z občanského sdružení na politické hnutí transformovaného) ANO 2011 se konal 1. srpna 2012.²⁹ Sněm kromě zprávy předsednictva o činnosti a hospodaření nově zaregistrovaného politického hnutí zvolil své nové orgány. Za předsedu hnutí zvolil Andreje Babiše. Za místopředsedy pak Jaroslava Faltýnka (Andreji Babišovi blízkého, dlouholetého spolupracovníka Andreje Babiše z holdingu Agrofert) a dále předsedkyni Jihočeské krajské organizace ANO Radku Maxovou. Kromě zvolení svých orgánů schválil ustavující sněm také základní Programové teze politického hnutí, které zde ale byly nastíněny v pouze velice hrubých a obecných rysech.³⁰ Zde lze konstatovat, že i pro pozdější priority a programatoriku Hnutí ANO je typické pojmenování problému nebo dané kapitoly, u které však většinou absentuje následný konkrétní způsob jeho řešení či nápravy.

Jistě nepoměrně zajímavější a z určitého úhlu pohledu také zlomovou událostí byl průběh a především způsob zvolení vedení na II. celostátním sněmu Hnutí ANO, konaném dne 2. 3. 2013³¹ a bezpochyby také události a personální změny v nejvyšším vedení hnutí, které nedlouho po jeho konání následovaly. Samotný průběh sněmu byl z hlediska nominovaných kandidátů do předsednictva Hnutí ANO do značné míry poměrně nečekaný. Zřejmě o největší překvapení se postarala Jana Valinčičová (do té doby jak již shora uvedeno „Koordinátorka struktury hnutí“, která měla na starosti vnitrostranické záležitosti, především přijímání nových členů - tedy je třeba zdůraznit placený zaměstnanec hnutí, což jí po zvolení do funkce místopředsedkyně předseda Babiš též vyčítal), která byla pouze s jednou předchozí nominací Karlovarského kraje zvolena za jednoho z pěti místopředsedů hnutí. Naopak Andreji Babišovi věrný Jaroslav Faltýnek v úvodním hlasování do dalšího volebního kola neprošel a nebýt na poslední chvíli přímé, velmi důrazné osobní intervence Andreje Babiše určené celému plénu sněmu, do předsednictva Hnutí ANO by se zcela jistě nedostal. Místopředsedkyní hnutí se dále stala Věra Jourová, která před sněmem po krátkou dobu zastávala funkci

²⁹ <http://www.anobudelip.cz/file/edee/ke-stazeni/usneseni/ano-usneseni-celostatniho-ustavujiciho-snemu-20121113.pdf> (on-line text, 15. 3. 2016)

³⁰ tamtéž

³¹ <http://www.anobudelip.cz/file/edee/ke-stazeni/usneseni/ano-usneseni-celostatniho-snemu-20130302.pdf> (on-line text, 15. 3. 2016)

manažerky hnutí a byla považována, stejně jako Jaroslav Faltýnek, za předsedovi Babišovi bezmezně loajální. Zbývající tři místopředsednické pozice obsadili předsedové Moravskoslezské (Peter Havránek), Karlovarské (Jan Hammer) a Zlínské (Hana Greplová) krajské oblastní organizace hnutí. Stručně řečeno – do předsednictva hnutí se objektivně zčásti dostali lidé, s kterými Andrej Babiš do funkcí v podstatě nepočítal a s kterými si upřímně řečeno do značné míry nevěděl rady. Mimo jiné také proto se ustavující schůze nově zvoleného předsednictva konala až za měsíc po konání ustavujícího celostátního sněmu.³² Někteří členové nově zvoleného celorepublikového předsednictva ve funkcích místopředsedů, mající formálně přidělené dílčí kompetence se začali naplňování těchto svých hnutím svěřených kapitol a s nimi spojených výkonných pravomocí domáhat, včetně například dožadování se předložení účetních výkazů a závěrek hospodaření hnutí, verifikace způsobu vedení marketingu a dalších oblastí. Tyto snahy Andrej Babiš dle očitých svědectví hovořených členů předsednictva - místopředsedů (s některými z nich jsem následně osobně hovořil) eliminoval velmi rázně a opakovaně s prostými odkazy ve smyslu „kdo je v hnutí šéfem“ a „kdo vše platí“. Tito místopředsedové byli tedy takto ze strany předsedy hnutí ihned po zvolení „vsazení“ do role pouhých loutek a vykonavatelů moci a vůle svého „nejvyššího“. Nedlouho poté tedy z důvodů logického absolutního rozčarování a frustrace čtyři místopředsedové předsednictva z pěti na své funkce rezignovali.³³ Ve vedení hnutí tedy tehdy zůstala jen jediná, Babišovi oddaná místopředsedkyně Věra Jourová (nyní Eurokomisařka) a dále další loajální členové předsednictva jako například již zmiňovaný Jaroslav Faltýnek (dnes První místopředseda hnutí a Předseda poslaneckého klubu ANO) nebo Ladislav Okleštěk (poslanec Hnutí ANO za Olomoucký kraj). Podání vysvětlení a argumentů obou stran o faktech, spojených s touto kauzou se pochopitelně různí.³⁴ Tento ustavující sněm však lze ze shora popsaných důvodů bezpochyby zařadit mezi stěžejní milníky a v pravdě přelomové okamžiky ve vývoji hnutí. Následovala celá řada dalších ustavujících sněmů krajských a oblastních a o dost později i sněmů nově vznikajících místních organizací. Nicméně důvěra zejména zakládajících členů hnutí v opravdovost a upřímnost Andrejem Babišem deklarovaných ideálů začala pozvolna

³² <http://www.anobudeli.cz/cs/o-nas/aktuality/novinky/prvni-mistopredsedkyni-ano-je-vera-jourova-11135.shtml> (on-line text, 13. 4. 2016)

³³ <http://denikreferendum.cz/clanek/19363-peter-harvanek-o-hnuti-ano-je-to-rezirovana-hra> (on-line text, 13. 4. 2016)

³⁴ <http://www.anobudeli.cz/cs/o-nas/aktuality/novinky/andrej-babis-k-breznove-rezignaci-mistopredsedu-ano-12513.shtml> (on-line text, 13. 4. 2016)

dostávat povážlivé a neoddiskutovatelné trhliny. Pochyby a počínající nedůvěra v některé kroky a především způsob personálního obsazování do vedení výkonné vnitrostranické struktury začaly ovlivňovat zapálené a do té doby ideály plně prostoupené členy a sympatizanty Politického hnutí ANO 2011.

2.2 Činnost a úkoly Oblastních organizací hnutí, předvolební kampaň a doplňovací volby do Senátu říjen 2012

Nově vzniklé oblastní organizace hnutí si bezprostředně po svém vzniku začaly prostřednictvím svých pozitivně namotivovaných členů spontánně, s elánem a vynalézavostí sobě vlastní sami vytyčovat úkoly a činnosti. Jednalo se převážně o aktivity prospěšné veřejnosti, určené konkrétním cílovým skupinám ve svém okolí, tedy v jakési spádové oblasti okresní organizace hnutí. Za všechny takovéto počiny můžeme jmenovat například různorodou pomoc domům seniorů, či charitativním organizacím a spolkům, peněžní a materiální podporu zvířecím útulkům, a mnoho dalších. Mezi prvořadě úkoly ale patřila aktivní podpora hnutí a jeho propagace – proaktivní osobní agitace každého jednotlivého člena a sympatizanta mezi širokou veřejností. Tedy každodenní přesvědčování občanů ve svém okolí o správnosti myšlenek hnutí a upevňování důvěry v něj a jeho předsedu. Je třeba konstatovat, že v počátcích fungování hnutí se o promyšleném centrálním marketingu a propagaci nedalo v podstatě vůbec hovořit. Vše bylo prováděno z pohledu centrály hnutí poměrně ne právě koordinovaně a zejména tedy, jak již zmíněno vlastními „lokálními ideami“ oblastních organizací hnutí napříč republikou. Převážná většina členů do veškerých aktivit hnutí vstupovala s přesvědčením a vidinou budoucí pozitivní, radikální proměny věcí veřejných v naší zemi. Veškeré popsané aktivity oblastních organizací členové hnutí realizovali v této počáteční době výhradně ze svých soukromých financí, tedy bez jakéhokoli příspěví ústředí hnutí.

„Logo“ Andreje Babiše v tu dobu mělo na širokou občanskou veřejnost nesmírný magnetický účinek a z v podstatě zcela neznámého politického subjektu se začal pomalu sestavovat podstatný politický protivník do té doby (až na malé a ne významné výjimky) ustálenému spektru politických, více méně ukotvených, tradičních stran v naší zemi.

První zatěžkávací zkouškou pro nově vzniklé hnutí byly říjnové doplňovací volby 2012 do Horní komory Parlamentu ČR – Senátu. Zde se naskýtala hnutí možnost se občanské

veřejnosti poprvé představit jako již poměrně dobře organizovaný, jednotný celek, s jakousi politickou vizí, předběžným programem a profesionální předvolební rétorikou a marketingem. Hnutí vedlo svou předvolební kampaň s letáčky, billboardy, mítinky a vším co k předvolební agitaci neodmyslitelně patří. Pro zajímavost a povědomí o tehdejší situaci mohu z vlastní zkušenosti z účasti na této kampani podotknout, že na veřejných prostranstvích oslovování občané z absolutně drtivé většiny na Hnutí ANO téměř nereagovali, neznali jej. Více, či méně povědomá jim byla pouze osoba Andreje Babiše, co by podnikatele. O to kreativnější byla práce jednotlivých oblastních týmů, které při ze strany centrály hnutí poměrně sporých informacích o tom, co vlastně mají občanům o hnutí deklarovat, velmi dobře popouštěli uzdu své „lidové tvořivosti“ a rétorické vynalézavosti (tolik opět osobní zkušenost má a mých spolupracovníků z oblastní organizace ANO Praha Východ z předvolební kampaně ANO do Senátu při práci „v terénu“). Samozřejmě i Andrej Babiš se svým týmem objížděl kraje „svých“ kandidátů, kde jim touto formou na náměstích, v kulturních domech, sokolovnách a podobně osobně vyjadřoval svou podporu. I když nominovaní kandidáti ANO do Senátu ve volbách samotných nakonec neuspěli, hnutí v předvolební kampani po organizační stránce obstálo poměrně dobře a získalo velmi cenné zkušenosti a postřehy pro nadcházející volby do Evropského parlamentu a posléze do strategických voleb do poslanecké sněmovny.

2.3 Situace uvnitř hnutí na počátku roku 2013; předčasné volby do poslanecké sněmovny 2013; volby do Evropského parlamentu 2014

Politická situace v České republice a pohnutky vedoucí k předčasným volbám do poslanecké sněmovny (25. a 26. října 2013), jakožto stejně tak veškerá dostupná fakta ohledně voleb do Evropského parlamentu (23. a 24. května 2014) jsou široké občanské veřejnosti dostatečně známa. Proto jsou v této podkapitole v rámci hnutí především opět popisovány a vykreslovány podstatné vnitrostranické aspekty a zástupné momenty, které oboje volby provázely a které nebyly medializovány, a tudíž nejsou veřejnosti příliš dostupné.

Na úvod tématu předčasných voleb do poslanecké sněmovny je nutno na prvním místě konstatovat, že Hnutí ANO napevno počítalo s řádným plánovaným termínem voleb do poslanecké sněmovny v roce 2014. Jako mladý politický subjekt si bylo velmi dobře vědomo faktu, že potřebuje dostatečný časový prostor k vejítí do podvědomí

veřejnosti, k přípravě na volební kampaň a sestavení kvalitních volebních kandidátek. Vždyť, jak již bylo výše uvedeno – volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky a úspěšnost v nich byly lidem Andrejem Babišem od prvopočátku vzniku Hnutí ANO akcentovány jako absolutně nejpodstatnější nástroj k nastartování a implementaci tolik potřebných, zásadních změn v české společnosti. Během roku 2013 se ještě dobudovala vnitřní struktura hnutí, po celý rok vznikaly nové oblastní organizace napříč celou republikou. Členové hnutí se začali s nadšením a zápalem zapojovat do aktivní práce ve svých místně příslušných organizacích. Započaly se nastavovat vzájemné vazby v rámci oblastních a krajských organizací a zároveň samozřejmě vazby na výkonnou strukturu centrály hnutí. Nicméně bohužel paralelně s tím, kdesi na pozadí (zatímco se drtivá většina členů v pozitivní euforii snažila o vytváření co nejlepšího obrázku hnutí na veřejnosti) si již někteří výše postavení jedinci začali postupně vytvářet a neochvějně budovat své okruhy zájmů a mocenské postavení do budoucna. Jednalo se především o některé členy v pozicích předsedů krajských organizací nebo jejich místopředsedů. Zde je hovořeno především o členech hnutí, kteří měli již bohatou zkušenost z předchozího aktivního působení u jiných politických stran, zejména u ODS a ČSSD a nad ideový duch a nadšení jejich kolegů ke změně k lepšímu převládala u těchto jedinců ryzí pragmatismus a chladnokrevný kariérní kalkul. Tito lidé zúročili své předcházející mocenské snažení dobrým načasováním v předvolebním klání k osobní expanzi. Po celou dobu se také mimo jiné paralelně věnovali pečlivé infiltraci „svých nových věrných“, plošně do všech oblastních organizací ve svém krajském teritoriu. Se stejnou důkladností věnovali tito lidé také cílenou „péči“ vedoucí k eliminaci členů, kteří tyto bezbřezé kariéristické praktiky „odhalili“ a podrobovali je ostré, hlasité kritice napříč hnutími. Postupem času pak bohužel došlo k situaci, kdy tito „věrní“ získali majoritu ve většině oblastních organizací a získali takto tedy i hlasovací většinu na oblastních sněmech. Na místa oblastních předsedů začali být také postupně dosazováni jen „ti zcela loajální“ členové. Bohužel je třeba konstatovat, že ve většině případů se do menšiny a naprostého informačního vakua dostávali a i v současnosti dostávají zakládající, poctiví členové, kteří nikdy v minulosti členem žádného jiného politického subjektu nebyli a do hnutí ANO vkládali všechny své naděje ke změně k lepšímu v této zemi. Tito zakládající členové uvedené skutečnosti opakovaně, otevřeně v ústní i písemné formě kritizovali, avšak byla proti nim i ze strany vedení hnutí uplatňována taktika tzv. „vymlčování“, tedy jinými slovy řečeno - absolutní

nekomunikace, proti které se v podstatě není možné nikterak bránit. O těchto aspektech bude ještě podrobněji pojednáno v jiné kapitole.

Potřebnou pozornost je v rámci Hnutí ANO třeba věnovat způsobu sestavování volebních kandidátek (tedy především na její přední – „volitelná“ místa v rámci jednotlivých krajských nominací) do dolní komory parlamentu. Hospodářské noviny ve své internetové mutaci ihned.cz použily ve značně zjednodušené formě pro tento výběr jinak velmi trefný a bohužel veskrze pravdivý příměr „Kluci z plakátu a kluci z Agrofertu“³⁵. I přes již výše citovanou větu Andreje Babiše z jeho počáteční výzvy o rozhodování občanů o obsazení postů zákonodárců byly kandidátky na předních místech do parlamentních voleb sestavovány na principu jakýchsi „doporučení“ Andreje Babiše a jiných vedoucích představitelů hnutí. Ve výběru na přední kandidáty byli tedy preferováni zaprvé lidé z koncernu Agrofert (Richard Brabec, Jaroslav Faltýnek a jiní) nebo za druhé tak zvané „tváře hnutí“, pro které byl typickým a sjednocujícím faktorem fakt, že se na kandidátky dostali několik málo týdnů před volbami samotnými. Tito kandidáti v podstatě o hnutí téměř nic nevěděli, pro hnutí tedy dříve nic a v žádném slova smyslu neodpracovali, nicméně začali spolu s předsedou hnutí ihned objíždět předvolební mítinky. Jako zástupné příklady je zde možno jmenovat pozdějšího ministra obrany Stropnického, ministryni spravedlnosti Válkovou, poslance Zlatušku, Berkovce, Čiháka, Komárka a řadu dalších. V tisku v tu dobu na toto téma mohla občany oslovit poměrně přesná formulace, „že Babiš kandidáty tahá jako králíky z klobouku“, což je v tomto případě opravdu trefný příměr. Čemu se Andrej Babiš od počátku vzniku hnutí a poté po celou dobu úmyslně vyhýbal, bylo až na malé a velmi diskutabilní výjimky (např. na poslední chvíli, tedy nedlouho před volbami byla místo lídra kandidátky do Středočeského kraje, podnikatele Tomáše Březiny narychlo nominována krajská předsedkyně krajské organizace Jaroslava Jermanová) obsazení předních míst kandidátek z kmenových členů hnutí. Tato skutečnost ostatně zůstala v platnosti i po celý další vývoj, tedy především po následném úspěchu v parlamentních volbách při obsazování pozic veřejné a státní správy (a postů s nimi souvisejících, jako např. členů představenstev a dozorčích rad státních, městských a polostátních firem). I zde jasně dominovali a stále dominují tito „kluci z plakátu a kluci z Agrofertu“, nikoli členové hnutí, rekrutovaní z oblastních a místních organizací.

³⁵ <http://archiv.ihned.cz/c1-63529910-kluci-z-plakatu-celi-v-ano-tlaku-z-ustredi-agrofertu> (on-line text, 15. 3. 2016)

Dále je nutno stručně, též po vnitrostranické linii zhodnotit a okomentovat fakta související s volbami do Evropského parlamentu, které se konaly v květnu následujícího roku po volbách do Poslanecké snemovny Parlamentu ČR. Zde byly zaznamenány případy některých dílčích podvodů – vnitrostranických manipulací s oblastními nominacemi kandidátů do voleb do EP. Ze strany části vedení hnutí docházelo k záměrnému zignorování a nerespektování zvolených leaderů oblastmi. Jako konkrétní příklad lze uvést oblastní organizací ANO Praha-Východ zvoleného MUDr. Tomáše Miksu, který ve volbě oblasti obdržel od členů velmi silný, většinový mandát jako leader oblasti do voleb do EP. Přesto byl středočeskou krajskou předsedkyní z oblasti Praha Východ záměrně vybrán jiný kandidát, tedy konkrétně kandidát, který při volbě této oblasti obdržel pouhý jediný hlas. Je samozřejmé, že: „*Pravomoc určovat pravidla vnitrostranické volby náleží ve všech subjektech jejich ústředním orgánům.*“³⁶ Na straně druhé by strana měla především respektovat své vnitřní normy, tedy stanovy a zohledňovat obligatorní možnost volební participace své substranické struktury ve všech typech primárních voleb. Na volitelná, přední místa zemské kandidátky vybral veškeré kandidáty výhradně dle své úvahy Pavel Telička, leader voleb do EP za Hnutí ANO, kterého do této pozice nominoval osobně Andrej Babiš a přenesl na něj pro tento případ voleb do Evropského parlamentu veškeré rozhodovací pravomoci. Nikdo jiný kromě pana Teličky vliv na výběr do těchto předních pozic kandidátky neměl. V krátkosti lze tedy konstatovat, že podíl na konečné skutečné nominaci kandidátů za Hnutí ANO do voleb do EP ze strany oblastních a krajských organizací jestliže nebyl nulový, tak se nule silně blížil. Z tohoto pohledu můžeme proces nominace kandidátů v pravdě označit za frašku (výše popisované skutečnosti jsou mou osobní zkušeností, kdy jsem byl osobně přítomen na vícero nominačních – volebních sněmech a jednáních k volbám do EP). V tomto místě opět není od věci připomenout výzvu Andreje Babiše z roku podzimu 2011, kdy, jak již výše opakovaně uvedeno deklaroval, že v novém hnutí budou kandidáty vybírat občané a ne jako do té doby straničtí šéfové!

³⁶ Outlý, J.: *Strany a stát, volby a finance*, s. 21

2.4 Vnitrostranické dění po úspěchu v parlamentních volbách; volby do místních zastupitelstev na podzim 2014; třetí celostátní sněm Hnutí ANO 2015

Po nečekaném, dá se říci skutečně grandiózním úspěchu Hnutí ANO v předčasných parlamentních volbách 2013 (18,65%), kdy tento zcela nový subjekt na české politické scéně obsadil druhé místo poměrně těsně za tradiční Českou stranou sociálně demokratickou (20,45%) a po následném nastoupení zbrusu nových poslanců za ANO do poslaneckých lavic, vytvoření koaliční vlády a již zmíněném, výše popsaném způsobu obsazení souvisejících postů státní správy se členská základna hnutí náhle ocitla v naprosté informační izolaci a činnostním vakuu. Volební cíl byl naplněn, či dokonce nad očekávání předčen. Členové hnutí přesně splnili, co se od nich očekávalo a jejich další aktivita, informovanost, naslouchání a zohlednění jejich názoru (či snad ještě dokonce následná odpověď na něj) již nebyly až do dalších voleb potřebné a pro centrální vedení hnutí a vedení krajů nikterak přínosné. Členové Hnutí ANO, kteří do předvolební kampaně vložili veškerou svou energii a volný čas se právem cítili být podvedeni nebo minimálně frustrováni. Jejich poctivou a upřímnou, náročnou práci pro hnutí nejenže nikdo z vedení neocení logickým involvováním (alespoň části z nich) do nově vzniklých povolebních struktur a nově uvolněných pozic ve státním a veřejném sektoru, ale jak již bylo uvedeno – byl z neznámých důvodů v podstatě zcela přerušena a eliminována jakýkoli přísun interních vnitrostranických zpráv a informací. Jedné, co členům na jejich mailu s týdenní periodicitou docházelo (a přichází v této podobě dodnes) byl tzv. „Newsletter Hnutí ANO“, který si však mohl a může „objednat“ k zaslání jakýkoli občan ČR, bez ohledu na to zda je, či není člen hnutí pouhým zakliknutím příslušné kolonky na webu hnutí. V tomto newsletteru může čtenář – zájemce nalézt běžně dostupné informace, které si mohl v týdnu přečíst v denním tisku, či na internetových zpravodajských serverech.³⁷ Neměl a nemá tedy pranic společného s interní komunikací- informovaností o vnitrostranickém dění hnutí, jeho plánovaných akcích a úkolech pro členy. V době popsané nečinnosti vnitrostranické struktury docházelo k jediné systematické „aktivitě“, tj cílenému dokončení infiltrace nových, pečlivě vybraných věrných a loajálních členů do oblastních organizací, k získání hlasovací majority pro nové mocenské struktury hnutí tak, jak již shora popsáno.

³⁷ <https://www.youtube.com/watch?v=PfhaMw45354> (on-line text, 13. 4. 2016)

Postupně začalo v této souvislosti docházet k nahrazování oblastních předsedů, kteří byli ve funkci téměř vesměs od počátku těmi „správnými“, kteří nekladou odpor, nekritizují a neprezentují své vlastní názory. Zakládající členové, kteří začali na nesprávné praktiky, odporující základním ideám a principům hnutí upozorňovat začali být napříč republikou vylučováni, popř. byla snaha alespoň o jejich maximální eliminaci (již popsaná taktika „vymlčování“).

Volby do místních zastupitelstev, konané ve dnech 10. 10. až 11. 10. 2014 byly logicky charakterizovány větší masovostí – přímou účastí jednotlivých členů na volebních kandidátkách. Ostatně na základě shora popsaných skutečností ohledně voleb do poslanecké sněmovny to byla pro jeho členy v podstatě jediná možnost, jak se v rámci hnutí touto formou podílet na jakési „moci“ ve státě. Nicméně i zde se, především v případě velkých měst ze strany předsedy hnutí opět „tahali králíci z klobouku“ (např. pražské kandidátky na primátorku, tzn. nejprve podnikatelka a také manželka jednatele společnosti Kaufland Česká republika Martina Schopperová, po jejím odřeknutí kandidatury následně bývalá výkonná ředitelka Transparency International Adriana Krnáčová).³⁸ Předseda Andrej Babiš se nikterak netajil svým přehlíživým a dá se dokonce říci velmi negativistickým pohledem na význam komunálních voleb – kandidatury Hnutí ANO v menších městech a obcích pro jeho hnutí. Predikoval zde ne příliš velký volební úspěch a možné následné problémy. Mimo jiné tyto jeho názory mně pan Babiš osobně sdělil při osobním jednání, v červenci roku 2014. Jeho obavy se s odstupem času více než potvrdily vážnými spory a dokonce rozpady koalic a to s politickým dopadem pro hnutí zejména ve velkých, strategických městech, včetně Hlavního města Prahy. Samozřejmě například primární volební zisk postu primátorského křesla Hlavního města Prahy, Brna a dalších velkých měst byl pro hnutí nesporným a neoddiskutovatelným komunálním úspěchem. Z pohledu podpory centrálního marketingu hnutí byly tyto volby aktivně podporovány a financovány na úrovni velkých, maximálně středně velkých měst. Kandidáti do menších měst a obcí si museli předvolební kampaň zafinancovat převážně z vlastních finančních prostředků nebo získali prostředky, popřípadě propagační materiály značně omezené.

³⁸ <http://domaci.ihned.cz/c1-62577570-podnikatelka-schopperova-konci-v-cele-prazske-kandidatky-ano-nahradi-ji-krnacova> (on-line text, 13. 4. 2016)

Třetí celostátní sněm hnutí, který proběhl ve dnech 28. 2. a 1. 3. 2015³⁹ tradičně v sídle hnutí v Praze na Chodově kromě výrazně moderního aranžmá a PR, stejně jako přítomnosti některých pozvaných zahraničních hostů (Guy Verhofstadt – předseda evropské frakce Aliance liberálů a demokratů pro Evropu a Margaret A. Kimbrell – výkonná ředitelka americké politické organizace No Labels) jen potvrdil do vedení ANO příchod zcela věrných a naprosto loajálních osob vůči Andreji Babišovi. Bohužel reprezentoval zároveň pravděpodobně také zvolení některých „všeho-schopných“ jedinců do předsednictva hnutí, dokonce na pozice místopředsedů. Jednomyslné zvolení staronového předsedy Andreje Babiše bylo předpokládáno a také naplněno.

³⁹ <http://chomutov.anobudeliip.cz/cs/aktuality/co-jste-se-o-iii.-celostatnim-snemu-hnuti-ano-2011-z-medii-nedozevedeli-28957> (on-line text, 15. 3. 2016)

3. REÁLNÉ FUNGOVÁNÍ HNUTÍ ANO V PRAXI

3.1 Instituce Hnutí ANO

- Celostátní sněm – vrcholný orgán hnutí
- Předsednictvo – vrcholný výkonný orgán hnutí
- Výbor
- Rozhodčí a smírčí komise
- Kontrolní komise
- Krajské, oblastní a místní organizace (+ jejich sněmy)
- Výkonný tým centrály hnutí + krajští manažeři

Satelitní organizace Hnutí ANO:

- Mladé ANO
- Akademie žen ANO
- Think tank Institut pro politiku a společnost

3.2 Programy Hnutí ANO

- Program do Eurovoleb
- Program pro Prahu
- Programové prohlášení vlády
- Program – Volby 2013⁴⁰

Zejména program hnutí pro Volby 2013 byl vzhledem ke skutečnosti voleb předčasných (kdy bylo na vytvoření do detailu propracovaného programu pro ANO velmi málo času) vypracován ve velmi obecné míře, za kterou byl také především ze strany opozice kritizován a označován za veskrze populistický.⁴¹ Jeho hlavním jmenovatelem byla především kritika stávajících poměrů, bez konkrétněji vymezených cest způsobu nápravy a alternativ.

⁴⁰ <http://www.anobudlip.cz/cs/o-nas/program-do-eurovoleb/> (on-line text, 13.4..2016)

⁴¹ <http://www.novinky.cz/domaci/314461-program-ani-necetli-odmita-babis-kritiku-oponentu.html> (on-line text, 13.4..2016)

3.3 Pozice Hnutí ANO v rámci politického spektra ČR; jeho tolerance a akceptance různých názorových proudů

Definovat pozici hnutí v klasickém rozložení politického spektra není dosud objektivně zcela možné, neboť žádné oficiální, potvrzené zařazení nebylo z pohledu oficiálního hnutí ani jeho lídra Andreje Babiše nikdy jasně určeno. Ani dosud komentované hodnocení zvenčí náhled na věc příliš nezjednoduší. Hnutí se v mnohých případech a v ministersky spravovaných kapitolách chová jako pravicový, středový i dokonce levicový politický subjekt. Na případové levicovosti mu jistě dodává nutné úzké koaliční soužití s ČSSD a potřebná shoda v případě společně probíraných sociálně orientovaných témat. V souvislosti s vládním koaličním fungováním Hnutí ANO spolu se stranami ČSSD a KDU-ČSL je na místě uvést pohled Miroslava Nováka, který koaliční spolupráci a vyjednávací pozice jednotlivých koaličních partnerů zobecňuje: *„Každý z koaličních partnerů bude mít sklon postupovat podle zásady: Žádej víc, abys získal aspoň něco.“*⁴²

Na jaře roku 2013 se o vymezení pozice hnutí v podstatě jednorázově pokusila jeho tehdejší místopředsdkyně Věra Jourová, která v tomto smyslu hovořila o hnutí ve smyslu pravicového subjektu, který se jasně vymezuje proti spolupráci s komunisty.⁴³ Toto izolované prohlášení však nebylo ze strany dalších kompetentních činitelů hnutí nikdy potvrzeno (ale ani vyvráceno). Nicméně na inerních setkáních se členy hnutí (na kterých jsem byl osobně přítomen) se na základě tohoto prohlášení své místopředsdkyně (které bylo možná trochu ukvapené až nešťastné a zejména s největší pravděpodobností nebylo z její strany předem s nikým konzultováno) chtěl následně Andrej Babiš v tomto smyslu se členskou základnou ohledně orientace hnutí v rámci politického spektra utvrdit v jejich náhledu. Většinová odpověď členů zněla - vstřícnost k „levopравé“ toleranci. Ohledně tohoto tématu v hnutí od počátku existovala, a tedy dosud existuje jasně nedeterminovaná uvedená tolerance v rámci celého spektra. Jediné, co ve vzdálenější souvislosti možná jasněji zaznělo, bylo, že hnutí v parlamentních volbách 2013 cílilo „na voliče od středu do prava“.⁴⁴ Pokud tedy budoucnost nepřinese

⁴² Novák, M.: *Systémy politických stran*, s. 144

⁴³ <http://www.anobudeli.cz/cs/o-nas/aktuality/novinky/vylucujeme-povolebni-spolupraci-s-kscm-15046.shtml> (on-line text, 13. 4. 2016)

⁴⁴ <http://domaci.eurozpravy.cz/politika/76073-snemovna-se-totalne-prekope-varuje-pruzkum-babis-si-vybira-koalici/> (on-line text, 13. 4. 2016)

názorový zvrát, zůstane Hnutí ANO takto „široce rozkročeno“ v rámci různých názorových proudů od leva doprava. K tomuto je nutno dodat, že v rámci demokratických politických sil, tedy s výjimkou extrémní pravice a levice.

Zde by bylo možno z historického pohledu a z hlediska podobnosti pohledu na levo – pravý rozměr stranického rozlišení citovat z doby tzv. naší „Druhé republiky“, konkrétně konce roku 1938 člena užšího předsednictva agrární strany a šéfredaktora hlavního tiskového média této strany „Venkov“ Rudolfa Halíka, v článku právě tiskoviny Venkov v článku: „*Čeho je potřeba nejvíce?*“: „*Na věky odložíme stranické a ideologické boje. Už nic s levičáctvím a pravičáctvím*“. Dále zde Halík nabádá k revizi obsahu i formy stranictví.⁴⁵

Je pochopitelné, že pohnutky a tendence k ujednocení politického spektra a konečné redukce počtu stran, z pohledu naší historie vážného období druhé republiky byly poněkud jiného původu a cíle, než u současného Hnutí ANO.

Jediným vypovídajícím faktem, který upřesňuje pozici ANO v rámci stávajícího politického spektra je v rámci Evropského parlamentu přihlášení se k Frakci liberalistů, přesněji tedy Alianci liberálů a demokratů pro Evropu (ALDE). Toto byl zatím zřejmě jediný a nelze konstatovat, že zcela přesvědčivý signál spíše deklarativního charakteru (vyvolaný nutností zařazení nových europoslanců za ANO do některé z existujících frakcí EP), vyslaný směrem k odborné i laické veřejnosti, kam si hnutí lze spektrálně přibližně zařadit. Občas prezentované zařazení Hnutí ANO do pravého středu politického spektra se tedy, jak vyplývá z výše uvedeného, zcela nezakládá na objektivní pravdě. V případě ANO tedy nelze hovořit o jasné politické profilaci a ukotvení v některém z bloků tradičního politického spektra.

3.4 Paralela Hnutí ANO s fungováním vnitrostranického systému politických stran v USA

Tak jak je zavedeným zvykovým obyčejem a historickou tradicí u činnosti a působení hlavních politických stran v USA, tedy aktivizace a akvizice příznivců, jinak též potenciálních voličů až v příslušné době před konáním voleb (a utlumení vnitrostranické činnosti v období mezivolebním), tak i Hnutí ANO, avšak v tomto

⁴⁵ srov. Malíř, J., Marek, P.: *Politické strany: vývoj politických stran a hnutí v českých zemích a Československu 1861-2004*, s. 1058

případě ne v souladu s fungováním zažitého vnitrostranického systému politických stran v ČR v současné době buď v podstatě absentuje, nebo vykazuje velmi sporadickou, nepodstatnou až formální činnost vnitrostranické struktury v době mezi volbami. Nedochozí k úkolování, komunikaci, zohledňování zpětné vazby a s tím spojené motivaci členské základny s následným logickým prvkem postupného odcizování, frustrace a vzdalování se členů organizovaných v dlouhodoběji nefunkčních vnitřních strukturách hnutí.

U tohoto tématu je příhodno citovat Václava Klause, z počátku listopadu 1990 k tématu vytvoření a profilace nové strany z Občanského fóra (v roce 1991 to byla následně „jeho“ ODS): *„Jestli strana musí být „tuhého“ typu nebo víceméně jen stranou volební, jako je tomu v USA, to už je věc druhá.“*⁴⁶

Giovanni Sartori hodnotí v souvislosti s touto problematikou vnitrostranickou činnost hlavních politických rivalů ve Spojených státech amerických v mezivolebním a předvolebním období následovně: *„...Republikánská strana i Demokratická strana patří mezi těch několik málo západních masových politických stran, které nemají členy – nositele stranických průkazek a tedy z faktu, že nominace stranických kandidátů na jednotlivé úřady není uzavřenou vnitrostranickou záležitostí, ale je často záležitostí primárních voleb“.*⁴⁷

3.5 Využívané komunikační zdroje a možnosti hnutí směrem k členské základně

Služební vnitrostranické záležitosti, jako je například přijímání nových členů nebo věci evidenčního charakteru a další probíhají přes prostředí tzv. „Office“, což je jakýsi interní provozně - evidenční software hnutí. K tomuto mají na nižších úrovních přístup pouze předsedové oblastí. Další formou sdělování je mailové obesílání přes soukromé adresy členů. Vzhledem ke skutečnosti, že po remodelingu webu ANO (po transformaci z občanského sdružení na politické hnutí) tedy došlo k zmíněnému úplnému vyeliminování podskupiny webu, do té doby výhradně určené jen pro členy a zaregistrované sympatizanty (jen oni sem v té době měli umožněn přístup), kde se nacházely interní informace o členech a sympatizantech, aktuálním dění uvnitř hnutí a plánovaných akcích, v současné době prakticky neexistuje v rámci hnutí vyjma

⁴⁶ Interview s V. Klausem, Lidové noviny, 2. 11. 1990, s. 9

⁴⁷ Sartori, G.: *Strany a stranické systémy*, s. 98

osobního setkání na oblastních a místních sněmeh a podobně jiné systémové interní komunikační pojítka a způsob předávání informací zejména řadovým členům hnutí.

3.6 Přijímání nových členů; vylučování členů; fungování Rozhodčí a smírčí komise hnutí

Pro přijímání nových členů je pro všechny uchazeče, doporučené centrálou hnutí a schválené oblastními organizacemi dle platných stanov hnutí stanovena čekací doba⁴⁸, po kterou se u daného člena-čekatele prověřuje jeho vhodnost a nezávadnost z pohledu zejména trestní minulosti, dluhů a podobně. Existují výjimečné případy, o kterých předsednictvo hnutí rozhodne, kdy je tato čekací lhůta zkrácena, popřípadě prominuta. Oproti počátkům fungování hnutí se požadované nutné podklady k doložení pro čekatele na členství zmírnily. Na počátku fungování hnutí bylo po členech – čekatelích požadováno mimo jiné i např. lustrační osvědčení a jiné formality k doložení bezúhonnosti.

Záležitostí, kterou je potřebné se na tomto místě zabývat podrobněji, je v praxi uplatňovaný způsob a některé případy vylučování členů hnutí a proces jejich následného oficiálního dovolání o revokaci usnesení o jejich vyloučení přes celostátní Rozhodčí a smírčí komisi (dále jen RASK), pokud o ni požádají. Jak již bylo výše uvedeno, s postupem času se kromě oprávněných případů vyloučení začaly napříč republikou množit případy vyloučení tzv. nepohodlných (většinou zakládajících členů hnutí, mnohdy funkcionářů) tedy jedinců, kteří byli v reálu vyloučení pro svou kritiku způsobu komunikace a chování svých liniových stranických nadřízených či vlivných kolegů. Do nedávné minulosti vcelku běžné případy vyloučení měly společný jmenovatel ve skutečnosti, kdy se dotyční vyloučení členové o faktu vyloučení dozvěděli v podstatě náhodou přes jinou osobu a podobně. Usnesení o vyloučení v mnoha případech nebylo těmto členům poskytnuto písemně a chyběla taxativně uvedená, konkrétní provinění a činy, které k vyloučení vedly. Pokud se takto vyloučený jedinec rozhodl odvolat se předepsaným způsobem k tomu určené celostátní Rozhodčí a smírčí komisi, čekalo ho

⁴⁸http://www.anobudelip.cz/file/edee/2015/03/stanovy-ano_cistopis-3.3.2015-2.pdf (online text, 15. 3. 2016)

leckdy dlouhé nebo častěji nikdy nekončící martirium bez výsledku, kdy bylo vyšetření případu a zejména jeho konečné rozhodnutí neúměrným způsobem stále prodlužováno a zašitřováno a podmiňováno dalšími a dalšími argumenty, „objektivními“ příčinami, opatřováním si dalších podkladů atd. Mezi frekventované argumenty při neúměrně dlouhé čekací době na konečné rozhodnutí patřily ze strany RASK například: nižší stav členů komise, než stanovy připoští; na poslední chvíli nedostavení se potřebného člena komise; v úvodu zaslání podnětu k prošetření předsedovi komise elektronickou formou, jeho následný argument že např. po 3 měsících čekání odesílatele na reakci tento podnět dotyčný předseda (po urgenci žadatele) neobdržel z důvodu jeho nefunkční e-mailové služební schránky hnutí“ a další leckdy málo uvěřitelné argumenty. Pokud se tedy začal daný podnět – stížnost řešit, musel se daný vyloučený člen obrnit velkou časovou trpělivostí. Vyřešení některých případů trvalo a v některých případech stále ještě trvá bez konečného vyřešení i více než rok. Mnozí jedinci tento boj s rozhodčí a smírčí komisí hnutí vzdali, což mohl být mnohdy eventuálně i očekávaný záměr. Jen několik málo jedinců dosáhlo usnesení o zrušení původního usnesení o vyloučení (mezi takové jedince jsem patřil i já) nebo na druhé straně eventuálního zamítavého stanoviska s potřebným odůvodněním.

V souvislosti s touto problematikou lze vzpomenout Sartoriho dělení na – na stranické úrovni viditelnou a substranické úrovni neviditelnou politiku. Zde Sartori hodnotí výčet proměnných, které zosobňují viditelné chování politiků na veřejnosti, které pozbývá platnosti, je-li následně pohlíženo k jejich jednání a chování uvnitř strany.⁴⁹ Na toto téma Sartori dále uvádí: „...*předpisy a právní omezení mají ve viditelné sféře politiky váhu, která mizí, jakmile se politika stává neviditelnou. Protože si strany stanoví vlastní pravidla, v jejichž rámci tvůrce pravidel a ten komu jsou určena, z velké části splývají, jen zřídka se stanovy dodržují více, než to vyhovuje zájmům zainteresovaných stran.*“⁵⁰ Sartori tento rozbor uzavírá konstatováním: „*Ve srovnání s viditelnou politikou je vnitrostranická politika ryzí politikou – ve dvou ohledech: je jednodušší a autentičtější*“⁵¹

⁴⁹ srov. Sartori, G.: *Strany a stranické systémy*, s. 107

⁵⁰ tamtéž

⁵¹ Sartori, G.: *Strany a stranické systémy*, s. 108

3.7 Plošně užívaná komunikační „taktika vymlčování“

Jablonski obecný význam komunikace vyzdvihuje: „*Význam komunikace nelze podceňovat v činnosti žádné organizace. Řízení jakékoliv organizace totiž vyžaduje komunikaci jejích členů mezi sebou a také s okolním prostředím*“.⁵²

Tento v dnešní době hojně využívaný fenomén moderní doby zdomácněl samozřejmě i mimo Hnutí ANO a je možno jej hodnotit jako velmi účinnou zbraň při snaze utlumení aktivního, informace se domáhajícího jedince tedy de facto za použití metody pasivní rezistence. V našem konkrétním případě je v zásadě možno dosadit situaci, kdy se člen hnutí dožaduje nějaké informace, provádí kritiku věcí, s kterými nesouhlasí a žádá tedy minimálně vyslechnutí a především odpověď, tedy vysvětlení a způsob nápravy nebo vyřešení. Adresát ani po opakované urgenci na mail nebo zaslaný dopis neodpoví, nezvedá telefon, případně se při zastižení soustavně omlouvá pro zaneprázdnění. Pokud takovýto „nespokojenec“ následně osloví více kompetentních subjektů se stejným problémem s žádostí o odpověď a vyřešení a všechny tyto instituce ani po opakované urgenci svorně nereagují, dostaví se ve většině případů frustrace a moment pasivního odevzdání. Jen velmi málo jedinců v sobě v takovém případě ještě následně nachází energii pro zvolení dalšího postupu a změnu metody získání potřebné požadované reakce a informace. Je nutno konstatovat, že ze strany kompetentních osob Hnutí ANO vůči členům – tazatelům k uplatňování tohoto prvku tedy pravidelně dochází. S uvedeným postupem jsem se při snaze o upozornění na nedostatky a žádosti o příslušné informace setkal při písemném i telefonickém kontaktu vůči kompetentním osobám Hnutí ANO osobně a to v opakovaných případech.

K tomuto tématu Andrzej Jablonski akcentuje následující: „*V zájmu politických stran je také to, aby udržovaly dvoustrannou komunikaci s blízkým i vzdálenějším prostředím. Ve vnitřní komunikaci strany, mezi vedením a nižšími organizačními články zajistí otevřené dvoustranné komunikační kanály straně konsolidaci jejích řad, růst loajality a stranické identifikace členů a také bude posílen pocit, že členové spolurozhodují o politice strany. Zpětný tok informací umožní, že se vedení strany bude schopné orientovat nejenom v problémech „průměrných“ členů, ale také v prostředí, ve kterém pracují, a tím se zamezí tomu, že by se vedení strany od reality odtrhlo.*“⁵³

⁵² Jablonski, A.: *Politický Marketing Úvod do teorie a praxe*, s. 118

⁵³ tamtéž

Jak je z této citace patrné, Hnutí ANO se teorií a zkušenostmi Andrzeje Jablonského ve své vnitrostranické praxi příliš nedrží.

3.8 Současná situace a fungování vnitřní struktury hnutí (stav duben 2016)

Aktuální dění ve vnitřní struktuře hnutí a členské základně charakterizují následující zástupné body:

- Sněmy oblastních organizací se konají většinou s velmi dlouhou - až půlroční periodicitou
- Členové oblastí nejsou v mnohých případech v období mezi sněmy vnitrostranickou cestou nikterak (ani systematicky ani ad hoc) informováni o dění v hnutí, novinkách nebo akcích. Výjimku tvoří pouze zmíněný týdenní newsletter, který však hnutí zasílá na mailové adresy všem zájemcům, tedy i mimo členskou základnu. Tento newsletter jak výše psáno obsahuje a koncentruje v sobě v masmédiích, v daném týdnu citované (tedy veřejně běžně dostupné) informace a dění, které se týkalo Hnutí ANO.
- Oblastní organizace mezi volbami v současné době nejsou nikterak úkolovány ani instruovány. Nevykazují tedy v podstatě žádnou činnost.
- S předchozím bodem souvisí i skutečnost, že nadřízenými složkami je v omezené míře (nebo zcela absentuje) zohledňována zpětná vazba na připomínky nebo kritiku členů z podřízených složek, tedy oblastních organizací (viz předchozí pojednání o uplatňované „taktice vymlčování“). Na připomínky tedy stručně vyjádřeno povětšinou není reagováno.
- Ve větší míře fungují spíše po samostatné linii místní organizace, které na základě faktu, že nedostávají žádné nebo velmi omezené instrukce ze shora tyto vykonávají a plánují si svou vlastní činnost dle svého uvážení, tedy zcela autonomně, bez návaznosti a propojení na liniově nadřízené vnitrostranické složky.
- V rámci hnutí vznikly a schází se tzv. „odborné komise“, složené z erudovaných, vedením hnutí nominovaných garantů, kteří vedou a moderují jednotlivé tématické kapitoly, kterých se zároveň účastní členové hnutí, kteří se do skupin dle zájmu nahlásili, kdy byli předtím pro práci v dané skupině odsouhlaseni a

schválení svou místně příslušnou oblastní organizací. V těchto skupinách společně pracují a vyjadřují se k aktuálním problémům dle jejich odborných profilací

3.9 Rétorika, propaganda a PR Hnutí ANO ze strany Andreje Babiše

V tomto případě může (tedy u tématu PR a politického marketingu) být na místě připomenout si jednu z definic politického marketingu od Andrzeje Jablonskeho: „*Jádro politického marketingu totiž vychází z marketingu ekonomického a z tohoto oboru byly převzaty i hlavní pojmy pro model marketingu politického*“.⁵⁴ Dále Jablonski pojednává o důležitém aspektu, prvku politického marketingu, tedy politické nabídky: „*Důležitým prvkem modelu politického marketingu je politická nabídka, tedy potřeby a hodnoty prezentované subjektem politické soutěže. Politickou nabídku je třeba chápat jako soubor ideových a kulturních vlastností, jež jsou obsaženy v nabídce směřující k občanovi. Politická nabídka zohledňuje jeho potřeby a očekávání a precizuje i způsob, jímž příjemce na základě předávané informace vnímá a interpretuje politickou skutečnost.*“⁵⁵

Pro rétoriku Andreje Babiše, vyjadřovanou přes „své“ Hnutí ANO jsou poměrně typická cyklicky se opakující stejná témata, které podává svým typicky „lidovým“ až lehkým vulgarizmem zavánějícím způsobem, kterým vcelku spolehlivě, úspěšně oslovuje již po delší dobu široké masy obyvatel. Tato témata jsou až na malé odchylky komentována a pronášena od počátku vzniku hnutí. Převažuje kritika stávajícího a minulého nad návrhem konstruktivního, trvalého řešení. Míra populistického zabarvení obsahové formy jeho projevu pochopitelně s převzetím vládní odpovědnosti úměrně klesá. S tím konečně koresponduje i volební program Hnutí ANO, kde příliš konkrétních návodů na řešení jednotlivých kapitol pečlivý čtenář nenalezne. Na překvapivém a vskutku skvělém úspěchu v předčasných parlamentních volbách roku 2013 měla velký podíl Andrejem Babišem osobně vybraná, renomovaná (a samozřejmě ne úplně levná) americká agentura PSB, tedy Penn Schoen Berland. Asi za vše mluví v tomto smyslu vyjádření pro tisk tehdejší mluvčí Hnutí ANO Radky Burketové : "*Jsou*

⁵⁴ Jablonski A.: *Politický Marketing Úvod do teorie a praxe*, s. 9

⁵⁵ Jablonski A.: *Politický Marketing Úvod do teorie a praxe*, s. 18

*nejlepší, proto jsme si je vybrali“.*⁵⁶ Byla to právě PSB, která v minulosti pomohla k volebnímu úspěchu takovým ikonám světové politiky, jako je Bill Clinton, Silvio Berlusconi nebo například Tony Blair PSB se před časem prosadila i na politické scéně v České republice, tedy konkrétně v pomoci ČSSD, v době předsednictví Jiřího Paroubka.

Jablonski hovoří ve smyslu převládajícího vítězství takových subjektů v politickém klání, které jsou schopny lépe a sofistikovaněji než konkurenti implementovat procesy, založené na zvolené strategii marketingu a tím koncentrovat zdroje, které jsou potřebné k dosažení vytyčených ambicí.⁵⁷

3.10 Personální výběr AB; nejbližší lidé AB

Na první pohled lze ze strany AB zřejmě zjednodušeně, ale v tomto případě reálně definovat dva hlavní zdroje výběru lidských zdrojů do vrcholných politických pozic. V rámci této problematiky je třeba ještě jednou zdůraznit – AB upřednostňuje své dlouholeté, vyzkoušené a prověřené spolupracovníky a podřízené z jím vlastněného koncernu Agrofert a dále osobnosti, které široká občanská veřejnost zná, jako úspěšné manažery, či osobnosti v rámci svého oboru působnosti. Ani jedno mu z určitého úhlu pohledu nelze mít za zlé. Každý člověk dává přirozeně přednost lidem (s kterými má úzce spolupracovat), kterým důvěřuje. V politice v praxi také samozřejmě osvědčeně zafunguje i volba dvě, tedy nominování známé, úspěšné osobnosti. Pokud takováto osobnost poté skutečně zafunguje i ve své politické funkci, tím lépe. Z praxe je však známo, že ne vždy tomu tak bývá. Z nedávné minulosti můžeme vzpomenout na ministryni spravedlnosti Válkovu nebo ministra dopravy Prachaře.

Na jednu stranu je z úst Andreje Babiše a ostatních vedoucích představitelů hnutí zdůrazňován plošný aspekt nedostatku vhodných odborníků pro obsazení potřebných pozic státní a veřejné správy. Na stranu druhou je v této souvislosti nutno opět podtrhnout skutečnost, že AB pro vhodné kandidáty zásadně nesahá ani nikdy nesahal do řad svých v tomto případě kompetentních kmenových členů, byť sebevzdělanějších.

⁵⁶ <http://domaci.ihned.cz/c1-60153470-babis-si-na-volby-najal-poradce-z-usa-chce-protlacit-ano-do-snemovny-jako-lidr> (on-line text, 13. 4. 2016)

⁵⁷ Jablonski, A.: *Politický Marketing Úvod do teorie a praxe*, s. 21

Stále, zásadně a v podstatě donekonečna hledá (někdy i doslova „naslepo“) ve svém bezprostředním „businessovém okolí“ a okolí „svých věrných“ z Agrofertu.

ZÁVĚR

K predikci vývoje a dalšího fungování Politického hnutí ANO 2011 v rámci systému politických stran v České republice mohu v souvislosti se shora uvedenými fakty a v neposlední řadě popsány načerpanými praktickými poznatky konstatovat následující.

Je nesporné, že nejbližším prověřením aktuální „kondice“ hnutí budou krajské volby na podzim roku 2016. I v tuto chvíli již bohužel existují konkrétní signály o vedoucích kandidátech do těchto krajských voleb za Hnutí ANO, kteří si chtějí opět o předních nominacích na volební kandidátky rozhodovat zcela sami dle svého osobního výběru, bez přihlížení k oprávněným zájmům a návrhům nominací ze strany členské základny prostřednictvím jednotlivých oblastních a místních organizací. Pokud bude Hnutí ANO pracovat a komunikovat se svou členskou základnou, co by základním prvkem stability a dlouhodobé funkčnosti hnutí stejným způsobem jako dosud (viz uváděné skutečnosti v předchozích kapitolách) není zde možné předpovědět dlouhodobou perspektivu a ukotvení v ustálených systémech politických stran České republiky. Nelze takto ani předpokládat dlouhodobější, další nárůst volebních preferencí. Popsané skutečnosti velmi špatně fungující vnitrostranické struktury a omezené komunikace se členskou základnou jsou zákonitým předpokladem budoucího poklesu zájmu členů o aktivní, dobrovolnou involvaci v předvolební agitaci, obecně činnostech a akcích hnutí a jeho celkové podpory před veřejností. Zde lze tedy při zachování současného status quo predikovat postupný pokles preferencí a možný úpadek, ba zánik Politického hnutí ANO 2011.

Bude tedy ANO jako doposud nadále stoupat jeho obliba nebo dojde ke stagnaci a útlumu, ba úplnému rozkladu? Z v práci uvedených faktů se nám nabízí hned několik logických sumarizujících otázek a závěrečných formulací. Na některé z nich lze odpovědět, popřípadě predikovat pouze v omezené míře, na další z otázek nejsou odpovědi známy.

- Za jakým opravdovým účelem a s jakou pohnutkou Andrej Babiš skutečně hnutí zakládal, kteří další mocní stojí ještě v pozadí „projektu“ ANO
- Byl na počátku hnutí ze strany AB opravdový upřímný zájem změnit věci k lepšímu nebo jen chladný ekonomický kalkul o osobní prospěch
- Jaký důvod vedl AB k evidentnímu plošnému ignorování členské základny po úspěšném rozjezdu hnutí až do současné doby
- Proč nedával AB od počátku hnutí šanci prosadit se v institutech vysoké politiky a pozicích státní a veřejné správy příslušně kvalifikovaným a erudovaným členům (zejména zakládajícím)
- Dá se v případě Hnutí ANO již v tuto chvíli hovořit o předem promyšleném podvodu na důvěřivých občanech a o cíleném zneužití původně hláсанých myšlenek
- Do jaké míry a na základě dodržování jakých předpokladů má Hnutí ANO šanci na další expanzi a úspěch / na dlouhodobější ukotvení v institucích českého politického systému
- Má šanci na vstup a úspěch na české politické scéně (při vzetí v potaz historický neúspěch politické strany Věci veřejné a eventuální budoucí neúspěch a úpadek Hnutí ANO) další nový, politicky neukotvený subjekt. Pokud ano, tak za jakých předpokladů

Mnoho faktů a skutečností ohledně postupů a rozhodování vedení hnutí, stejně jako okolo ústřední postavy Andreje Babiše je a zřejmě navždy zůstane jak pro občanskou veřejnost tak i pro zakládající, dlouhodobé členy velkou neznámou.

Hnutí ANO by pravděpodobně velmi prospělo ještě včasné, zásadní přehodnocení dosud uplatňované, celkové personální politiky a dále výrazné zlepšení komunikace směrem k členské základně. Tyto dva aspekty by takto mohly být považovány za klíčové pro další, pozitivní vývoj hnutí.

Budoucí vývoj hnutí je krátce, zajímavě predikován například i ústy Babišova v minulosti poměrně blízkého a důležitého spolupracovníka, kandidáta za ANO do Senátu a bývalého Předsedy celostátní rozhodčí a smírčí komise ANO – doktora Milana Hulíka. Jeho níže uvedený názor plně sdílím. Milan Hulík v rozhovoru pro internetový zpravodajský portál parlamentnilisty.cz mimo jiné na níže položenou otázku o dalším vývoji hnutí odpovídá:

Otázka: *„Myslíte si, že se hnutí ANO bude měnit postupně v tradiční politickou stranu, nebo zůstane stranou jednoho muže, jak sám Andrej Babiš říká: Strana jsem já?“*

Odpověď: *„ANO se nebude demokratizovat, to se rozpadne. To není žádná strana. Jak jsem říkal už dřív – to je pytel blech. To je Andrej Babiš a pak skupina lidí, kteří usilují o moc. Na toto hnutí není možné uplatňovat kritéria, kterými posuzujeme politické strany. To je hnutí, které je naprosto nevyprofilované, nemá program, nemá jednotící ideu, jediná idea je boj o moc všech proti všem.“⁵⁸*

Souvisejícím, velmi podstatným rozměrem aktuální vnitrostranické situace v hnutí je v rámci mnoha oblastních a místních organizací plošná frustrace, zklamání a postupné ukončování členství velkého množství poctivých členů, kteří upřímně věřili v osobnost Andreje Babiše a jeho proklamace ve změnu věcí veřejných v tomto státě.

Je nesporným faktem, že ať již Hnutí ANO v budoucím politickém vývoji skončí jakýmkoli způsobem, v každém případě již v tuto chvíli dosáhlo patrně celkově největšího politického úspěchu (pomineme-li revoluční hnutí Občanské fórum, které vzniklo na základě odlišných a systémově-zlomových okolností) z výčtu po sametové revoluci, tedy po roce 1989 vzniklých nových, netradičních, v politickém spektru neukotvených politických subjektů.

Naplněným cílem této bakalářské práce by pak mělo být celkové zhodnocení a posouzení dosud poněkud skryté části činnosti Hnutí ANO, tedy fungování její vnitrostranické struktury, vzájemné komunikace centra a podřízených institučních složek (především oblastních a místních organizací) a v neposlední řadě práce se členskou základnou a to v rámci maximální možné míry zachování objektivního popisu

⁵⁸ <http://www.parlamentnilisty.cz/arena/rozhovory/Rozesel-se-s-Babisovym-hnutim-Plan-na-odstraneni-Sobotky-Capi-hnizdo-Vtip-426411> (on-line text, 16. 3. 2016)

faktů a pravdivosti, vykreslení geneze a aktuálního stavu hnutí. V části teoretické je též pojednáno o určitém stručném, historickém komparativním vydefinování a zařazení tohoto hnutí.

Věřím, že na tuto bakalářskou práci o Hnutí ANO může být pozitivně navázáno v následných, podrobnějších a širších souvislostech a za použití dalších nashromážděných nových a aktuálních faktů a poznatků v odborných pracích politologů, sociologů a odborné veřejnosti.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Odborná literatura:

Jablonski, A.: *Politický Marketing Úvod do teorie a praxe*, Brno, Barrister a Principal 2006

La Palombava, J. – Weiner, M.: *The Orign nad Development of Political Parties*, in: *Political Parties nad Political Development*, Princeton 1966, s.6, in: Novák, M.. *Systémy politických stran: úvod do jejich srovnávacího studia*, Praha, Sociologické nakl. SLON 1997

Malíř, J. - Marek, P. a kol.: *Politické strany I. 1861 – 1938. Politické strany II. 1938 – 2004. Vývoj politických stran a hnutí v českých zemích a Československu*, Brno, Doplněk 2005

Novák, M.: *Systémy politických stran. Úvod do jejich srovnávacího studia*, Praha, Sociologické nakl. SLON 1997

Outlý, J.: *Strany a stát, volby a finance*, Olomouc, Periplum, družstvo nakladatelů, 2003

Sartori, G.: *Strany a stranické systémy*, Brno, Centrum pro studium demokracie a kultury 2005

Škaloud, J.: *Metodologie politické vědy*, Praha, Vysoká škola ekonomická v Praze, 2000

Prameny:

Stanovy politického hnutí ANO 2011 ve znění změn schválených Celostátním sněmem dne 1. března 2015

Interwiev s V. Klausem, Lidové noviny, 2. 11. 1990

Články v odborných tištěných časopisech:

Mair, P. – Katz, R.: *Changing Models of Party Organization and Party Democracy: The Emergence of the Cartel Party*“, *Party Politics*, vol. 1, no. 2, 1973, s. 5 – 28., in: Klíma, M.: „*Strana kartelového typu*“, *Politologický časopis*, č. 1, 1996

Internetové zdroje:

<http://www.anobudelip.cz/file/edee/ke-stazeni/ostatni/ano-vyzva-ano.pdf> (on-line text, 15. 3. 2016)

http://www.anobudelip.cz/file/edee/2015/03/stanovy-ano_cistopis-3.3.2015-2.pdf (on-line text, 15. 3. 2016)

<http://www.anobudelip.cz/file/edee/ke-stazeni/usneseni/ano-usneseni-celostatniho-ustavujiciho-snemu-20121113.pdf> (on-line text, 15. 3. 2016)

<http://www.anobudelip.cz/file/edee/ke-stazeni/usneseni/ano-usneseni-celostatniho-snemu-20130302.pdf> (on-line text, 15. 3. 2016)

<http://chomutov.anobudelip.cz/cs/aktuality/co-jste-se-o-iii.-celostatnim-snemu-hnuti-ano-2011-z-medii-nedozvedeli-28957> (on-line text, 15. 3. 2016)

<http://www.parlamentnilisty.cz/arena/rozhovory/Rozesel-se-s-Babisovym-hnutim-Plan-na-odstraneni-Sobotky-Capi-hnizdo-Vtip-426411> (on-line text, 16. 3. 2016)

<http://www.anobudelip.cz/cs/o-nas/aktuality/novinky/prvni-mistopredsedkyni-ano-je-vera-jourova-11135.shtml> (on-line text, 13. 4. 2016)

<http://denikreferendum.cz/clanek/19363-peter-harvanek-o-hnuti-ano-je-to-rezirovana-hra> (on-line text, 13. 4. 2016)

<http://www.anobudelip.cz/cs/o-nas/program-do-eurovoleb/> (on-line text, 13. 4. 2016)

<http://www.novinky.cz/domaci/314461-program-ani-necetli-odmita-babis-kritiku-oponentu.html> (on-line text, 13. 4. 2016)

<http://www.anobudelip.cz/cs/o-nas/aktuality/novinky/vylucujeme-povolebni-spolupraci-s-kscm-15046.shtml> (on-line text, 13. 4. 2016)

<http://www.anobudelip.cz/file/edee/ke-stazeni/kandidati/stredocesky-kraj-1.pdf> (on-line text, 13. 4. 2016)

http://zpravy.idnes.cz/pryc-s-dinosauru-v-byznysu-pokracuji-v-boji-veci-verejne-pet-domaci.aspx?c=A100604_1396095_domaci_nos (on-line text, 13. 4. 2016)

<http://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Babis-je-kouzelnik-s-kraliky-Reflex-pise-o-komedii-s-hledanim-hvezd-pro-prazsky-komunal-325533> (on-line text, 13. 4. 2016)

<http://www.anobudelip.cz/cs/o-nas/aktuality/novinky/andrej-babis-k-breznove-rezignaci-mistopredsedu-ano-12513.shtml> (on-line text, 13. 4. 2016)

<http://archiv.ihned.cz/c1-63529910-kluci-z-plakatu-celi-v-ano-tlaku-z-ustredi-agrofertu> (on-line text, 15. 3. 2016)

<https://www.youtube.com/watch?v=PfhaMw45354> (on-line text, 13. 4. 2016)

<http://domaci.ihned.cz/c1-62577570-podnikatelka-schopperova-konci-v-cele-prazske-kandidatky-ano-nahradi-ji-krnacova> (on-line text, 13. 4. 2016)

<http://domaci.eurozpravy.cz/politika/76073-snemovna-se-totalne-prekope-varuje-pruzkum-babis-si-vybira-koalici/> (on-line text, 13. 4. 2016)

<http://domaci.ihned.cz/c1-60153470-babis-si-na-volby-najal-poradce-z-usa-chce-protlacidit-ano-do-snemovny-jako-lidr> (on-line text, 13. 4. 2016)